Európsky parlament
2024-2029

PRIJATÉ TEXTY

P10_TA(2026)0146

Situácia v oblasti základných práv v Európskej únii v rokoch 2024 a 2025

Uznesenie Európskeho parlamentu z 29. apríla 2026 o situácii v oblasti základných práv v Európskej únii v rokoch 2024 a 2025 (2025/2135(INI))

Európsky parlament,

– so zreteľom na Zmluvu o Európskej únii (ďalej len „Zmluva o EÚ“),

– so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“),

– so zreteľom na Chartu základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“),

– so zreteľom na judikatúru Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“),

– so zreteľom na smernicu Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1385 zo 14. mája 2024 o boji proti násiliu na ženách a domácemu násiliu[1],

– so zreteľom na smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2012/29/EÚ z 25. októbra 2012, ktorou sa stanovujú minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov a nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2001/220/SVV[2] (smernica o právach obetí), a na návrh Komisie z 12. júla 2023 na revíziu smernice o právach obetí (COM(2023)0424) a predbežnú dohodu dosiahnutú počas medziinštitucionálnych rokovaní,

– so zreteľom na smernicu Európskeho parlamentu a Rady o boji proti korupcii, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2003/568/SVV a Dohovor o boji proti korupcii úradníkov

---

1 Ú. v. EÚ L, 2024/1385, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1385/oj.

2 Ú. v. EÚ L, 315, 14.11.2012, s. 57, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2012/29/oj.

Európskych spoločenstiev alebo úradníkov členských štátov Európskej únie a ktorou sa mení smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1371,

– so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1083 z 11. apríla 2024, ktorým sa stanovuje spoločný rámec pre mediálne služby na vnútornom trhu a mení smernica 2010/13/EÚ (Európsky akt o slobode médií)[3],

– so zreteľom na smernicu Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1069 z 11. apríla 2024 o ochrane osôb zapojených do verejnej účasti pred zjavne neopodstatnenými nárokmi alebo zneužívajúcimi súdnymi konaniami („strategické žaloby proti verejnej účasti“)[4] (smernica o boji proti strategickým žalobám proti verejnej účasti),

– so zreteľom na odporúčanie Komisie (EÚ) 2022/758 z 27. apríla 2022 týkajúce sa ochrany novinárov a obhajcov ľudských práv pred zjavne neopodstatnenými a zneužívajúcimi súdnymi konaniami proti verejnej účasti („strategické žaloby proti verejnej účasti“)[5],

– so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2020/2092 zo 16. decembra 2020 o všeobecnom režime podmienenosti na ochranu rozpočtu Únie[6] (nariadenie o podmienenosti právnym štátom),

– so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov)[7],

– so zreteľom na rámcové rozhodnutie Rady 2008/913/SVV z 28. novembra 2008 o boji proti niektorým formám a prejavom rasizmu a xenofóbie prostredníctvom trestného práva[8],

– so zreteľom na návrh Komisie na smernicu Rady z 2. júla 2008, o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania s osobami bez ohľadu na náboženské vyznanie alebo vieru, zdravotné postihnutie, vek

---

3 Ú. v. EÚ L, 2024/1083, 17.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj.

4 Ú. v. EÚ L, 2024/1069, 16.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1069/oj.

5 Ú. v. EÚ L 138, 17.5.2022, s. 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2022/758/oj.

6 Ú. v. EÚ L 433 I, 22.12.2020, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj.

7 Ú. v. EÚ L 119, 4.5.2016, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj.

8 Ú. v. EÚ L 328, 6.12.2008, s. 55, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_framw/2008/913/oj.

alebo sexuálnu orientáciu (COM(2008)0426) (horizontálna antidiskriminačná smernica), ktorý Komisia potvrdila v júli 2025 po svojom skoršom oznámení o stiahnutí a v súvislosti s ktorým Rada ešte neprijala rozhodnutie,

– so zreteľom na smernicu Rady 2000/43/ES z 29. júna 2000, ktorou sa zavádza zásada rovnakého zaobchádzania s osobami bez ohľadu na rasový alebo etnický pôvod[9] (smernica o rasovej rovnosti),

– so zreteľom na stratégiu EÚ pre rovnosť LGBTIQ osôb na roky 2020 – 2025 (COM(2020)0698), stratégiu pre rodovú rovnosť na roky 2020 – 2025 (COM(2020)0152), stratégiu v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030 (COM(2021)0101), akčný plán EÚ proti rasizmu na roky 2020 – 2025 (COM(2020)0565), strategický rámec EÚ pre rovnosť, začleňovanie a účasť Rómov na roky 2020 – 2030 (COM(2020)0620) a na oznámenie Komisie o ich aktualizácii a posilnení,

– so zreteľom na novú Stratégiu pre rovnosť LGBTIQ osôb na roky 2026 – 2030,

– so zreteľom na stratégiu posilnenia uplatňovania Charty základných práv v EÚ (COM(2020)0711) a na výročné správy Komisie, najmä na výročnú správu za rok 2024 o uplatňovaní Charty základných práv EÚ – Financovanie podpory, ochrany a presadzovania základných práv (COM(2024)0456),

– so zreteľom na stratégiu boja proti antisemitizmu a podpory židovského života v EÚ (2021 – 2030) (COM(2021)0615),

– so zreteľom na novú stratégia EÚ pre boj proti rasizmu na roky 2026 – 2030,

– so zreteľom na oznámenia Komisie z 24. júla 2024 s názvom Správa o právnom štáte 2024 – Situácia v oblasti právneho štátu v Európskej únii (COM(2024)0800) a z 8. júla 2025 s názvom Správa o právnom štáte 2025 – Situácia v oblasti právneho štátu v Európskej únii (COM(2025)0900) a na 27 kapitol o jednotlivých krajinách, ktoré sú k nim pripojené,

– so zreteľom na oznámenie Komisie zo 7. marca 2025 s názvom Plán pre práva žien (COM(2025)0097), v ktorom je načrtnutá dlhodobá vízia dosiahnutia rodovej rovnosti,

– so zreteľom na zmluvy OSN o ľudských právach a nástroje na ochranu ľudských práv a základných slobôd, najmä Všeobecnú deklaráciu ľudských práv, Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach, Medzinárodný dohovor o odstránení všetkých

---

9 Ú. v. ES L 180, 19.7.2000, s. 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2000/43/oj.

foriem rasovej diskriminácie, Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien, na odporúčania a správy zo všeobecného pravidelného preskúmania OSN a na judikatúru orgánov monitorujúcich zmluvy OSN a osobitné postupy Rady pre ľudské práva vrátane mandátu osobitného spravodajcu pre slobodu náboženského vyznania alebo viery (A/HRC/RES/49/5),

– so zreteľom na odporúčanie Rec(2006)2 Výboru ministrov členským štátom Rady Európy o Európskych väzenských pravidlách z 11. januára 2006,

– so zreteľom na 34. všeobecnú správu Európskeho výboru Rady Európy na zabránenie mučeniu a neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu z apríla 2025,

– so zreteľom na Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím (ďalej len „UNCRPD“), ktorý EÚ ratifikovala 23. decembra 2010 a ktorého zmluvnými stranami sú všetky členské štáty, Opčný protokol k Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, ktorý ratifikovalo 22 členských štátov, ako aj na všeobecné pripomienky k Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím a na pripomienky Výboru OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím,

– so zreteľom na Agendu 2030 pre udržateľný rozvoj a na ciele udržateľného rozvoja OSN,

– so zreteľom na odporúčania a správy Úradu pre demokratické inštitúcie a ľudské práva, Vysokého komisára Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (ďalej len „OBSE“) pre otázky národnostných menšín, predstaviteľa OBSE pre slobodu médií a ďalších orgánov OBSE,

– so zreteľom na Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „EDĽP“),

– so zreteľom na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESĽP“) týkajúcu sa vyšetrovacej väzby vrátane rozsudkov vo veciach Letellier/Francúzsko (1991), Ilijkov/Bulharsko (2001) a Buzadji/Moldavsko (2016) a na výročné správy Výboru ministrov o dohľade nad ich výkonom,

– so zreteľom na Dohovor Organizácie Spojených národov proti korupcii,

– so zreteľom na odporúčania, stanoviská, správy a uznesenia Rady Európy, najmä Benátskej komisie, Európskej komisie proti rasizmu a intolerancii (ďalej len „ECRI“), Skupiny expertov pre opatrenia na boj proti násiliu na ženách a domácemu násiliu (GREVIO), Skupiny štátov proti korupcii (ďalej len „GRECO“), Riadiaceho výboru pre nediskrimináciu, rozmanitosť a začlenenie, Parlamentného

zhromaždenia, Európskeho výboru pre sociálne práva a iných orgánov Rady Európy,

– so zreteľom na vyhlásenia, odporúčania, správy a návštevy komisára Rady Európy pre ľudské práva v jednotlivých krajinách vrátane jeho správy zo 4. septembra 2025 s názvom Externalised asylum and migration policies and human rights law (Externalizované azylové a migračné politiky a právo v oblasti ľudských práv),

– so zreteľom na platformu Rady Európy na podporu ochrany žurnalistiky a bezpečnosti novinárov,

– so zreteľom na Dohovor Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácemu násiliu a o boji proti nemu (Istanbulský dohovor), ktorý Európska únia ratifikovala 28. júna 2023,

– so zreteľom na Európsku sociálnu chartu Rady Európy,

– so zreteľom na Európsky pilier sociálnych práv a jeho akčný plán,

– so zreteľom na svoje rozhodnutie (EÚ) 2022/480 z 10. marca 2022 o zriadení vyšetrovacieho výboru na vyšetrenie používania programu Pegasus a rovnocenného špionážneho softvéru a o vymedzení predmetu vyšetrovania, ako aj o pôsobnosti, počte členov a dobe trvania výboru[10], uznesenia a odporúčania, ktoré prijal na základe práce výboru pre používanie programu Pegasus a rovnocenného špionážneho softvéru (PEGA), a najmä na svoje odporúčanie Rade a Komisii z 15. júna 2023 v nadväznosti na vyšetrovanie údajného porušenia práva Únie a nesprávneho úradného postupu pri jeho uplatňovaní v súvislosti s používaním programu Pegasus a rovnocenného špionážneho softvéru[11],

– so zreteľom na správy, stanoviská a odporúčania európskeho dozorného úradníka pre ochranu údajov (EDPS),

– so zreteľom na správy, prieskumy a stanoviská Agentúry EÚ pre základné práva (ďalej len „FRA“), najmä na jej správu o základných právach z roku 2024 a na správu o základných právach z roku 2025,

– so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o situácii v oblasti základných práv v EÚ,

– so zreteľom na svoje uznesenia o správach Komisie o právnom štáte,

– so zreteľom na svoje uznesenia o konkrétnych členských štátoch,

– so zreteľom na svoje uznesenie z 8. februára 2024 o vykonávaní

---

10 Ú. v. EÚ L 98, 25.3.2022, s. 72, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2022/480/oj.

11 Ú. v. EÚ C, C/2024/494, 23.1.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/494/oj.

stratégie EÚ pre rovnosť LGBTIQ osôb na roky 2020 – 2025[12],

– so zreteľom na svoje uznesenie z 13. decembra 2022 za rovnaké práva pre osoby so zdravotným postihnutím[13],

– so zreteľom na svoje uznesenie z 10. novembra 2022 o rasovej spravodlivosti, nediskriminácii a boji proti rasizmu v EÚ[14],

– so zreteľom na svoje uznesenie z 8. marca 2022 o zmenšujúcom sa priestore pre občiansku spoločnosť v Európe[15],

– so zreteľom na svoje uznesenie zo 14. decembra 2021 s odporúčaniami pre Komisiu o boji proti rodovo motivovanému násiliu: kybernetickému násiliu[16],

– so zreteľom na svoje uznesenie zo 16. septembra 2021 s odporúčaniami pre Komisiu o určení rodovo motivovaného násilia za novú oblasť trestnej činnosti uvedenú v článku 83 ods. 1 ZFEÚ[17] a na svoje uznesenie z 18. januára 2024 o rozšírení zoznamu trestných činov v EÚ o nenávistné prejavy a trestné činy z nenávisti[18],

– so zreteľom na svoje uznesenie zo 7. októbra 2020 o zriadení mechanizmu EÚ pre demokraciu, právny štát a základné práva[19],

– so zreteľom na článok 55 rokovacieho poriadku,

– so zreteľom na správu Výboru pre občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci (A10-0042/2026),

A. keďže vo viacerých členských štátoch je pozorovaný úpadok demokracie, zatiaľ čo iné členské štáty čelia aj výzvam, ktoré ovplyvňujú demokratické normy; keďže zhoršenie situácie v oblasti právneho štátu, nedostatočná nezávislosť súdov, nedostatočný boj proti korupcii a ochrana základných práv, oslabenie demokratických kontrol a rovnováhy, ako aj inštrumentalizácia ústavných noriem sú niektoré zo znepokojujúcich charakteristík tohto trendu;

B. keďže Únia je založená na spoločných hodnotách zakotvených v článku 2 Zmluvy o EÚ týkajúcich sa úcty k ľudskej dôstojnosti, slobody, demokracie, rovnosti, právneho štátu a rešpektovania ľudských práv vrátane práv osôb patriacich k menšinám; keďže ide o

---

12 Ú. v. EÚ C, C/2024/6340, 7.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6340/oj.
13 Ú. v. EÚ C 177, 17.5.2023, s. 13.
14 Ú. v. EÚ C 161, 5.5.2023, s. 10.
15 Ú. v. EÚ C 347, 9.9.2022, s. 2.
16 Ú. v. EÚ C 251, 30.6.2022, s. 2.
17 Ú. v. EÚ C 117, 11.3.2022, s. 88.
18 Ú. v. EÚ C, C/2024/5733, 17.10.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5733/oj.
19 Ú. v. EÚ C 395, 29.9.2021, s. 2.

hodnoty, ktoré sú zakotvené v charte a v medzinárodných zmluvách o ľudských právach; keďže charta je súčasťou primárneho práva EÚ; keďže dodržiavanie týchto hodnôt je nepretržitou povinnosťou všetkých členských štátov po pristúpení k EÚ a podmienkou využívania všetkých práv a výhod vyplývajúcich z členstva v EÚ;

C. keďže demokracia, právny štát a základné práva sú vzájomne sa posilňujúce hodnoty, ktorých narušenie predstavuje pre práva a slobody všetkých občanov žijúcich v EÚ systémovú hrozbu; keďže existujúci súbor nástrojov Únie na podporu právneho štátu predstavuje dôležitý súbor nástrojov na presadzovanie hodnôt Únie uvedených v článku 2 Zmluvy o EÚ; keďže ich úplné a dôsledné vykonávanie sprevádzané pravidelným monitorovaním a následnými opatreniami má naďalej zásadný význam pre účinné riešenie systémových problémov v oblasti právneho štátu v celej EÚ;

D. keďže účinné vykonávanie rozsudkov Súdneho dvora a ESĽP je základným prvkom ochrany základných práv a presadzovania zásad právneho štátu v Únii; keďže opakujúce sa prieťahy alebo zlyhania pri vykonávaní týchto rozsudkov môžu narušiť dôveru v európsky systém v oblasti ľudských práv; keďže v rozsudku prebiehajúceho konania vo veci C-769/22, Komisia/Maďarsko by sa článok 2 Zmluvy o EÚ mohol stanoviť ako samostatný právny základ, čím by sa v tomto smere posilnili postupy v prípade nesplnenia povinnosti;

E. keďže obmedzený pokrok v prebiehajúcom postupe podľa článku 7 ods. 1 Zmluvy o EÚ proti Maďarsku poukazuje na potrebu urýchliť a posilniť existujúce procesy; keďže dosiahnutie konkrétnych a včasných výsledkov má zásadný význam pre zabezpečenie ochrany základných práv a dôveryhodnosti záväzku Únie k hodnotám zakotveným v článku 2 Zmluvy o EÚ;

F. keďže korupcia naďalej vyvoláva vážne obavy, pretože oslabuje demokratickú zodpovednosť, predstavuje vážnu hrozbu pre dobrú správu vecí verejných a narúša dôveru občanov v inštitúcie, čím oslabuje hodnoty EÚ zakotvené v článku 2 Zmluvy o EÚ, ako sa neustále zdôrazňuje vo výročných správach Komisie o právnom štáte;

G. keďže korupcia sa často spája s úpadkom demokratických inštitúcií a využíva organizovaný zločin na prenikanie do politiky a hospodárstva, narúšanie demokratických procesov a pranie peňazí pochádzajúcich z nezákonnej činnosti; keďže obnovenie dôvery na všetkých úrovniach spoločnosti vrátane súdnictva a orgánov presadzovania práva si vyžaduje trvalé protikorupčné úsilie, etické politické vedenie, silný nezávislý dohľad a pevné odhodlanie k transparentnosti, zodpovednosti a ochrane základných demokratických hodnôt;

H. keďže organizovaná trestná činnosť predstavuje vážnu hrozbu pre základné práva a fungovanie právneho štátu vo viacerých členských

štátoch; keďže skúsenosti niektorých členských štátov preukázali, že osobitné preventívne mechanizmy zamerané na predchádzanie infiltrácii organizovaného zločinu do verejného obstarávania a riadenia európskych fondov zavedením povinných kontrol proti mafii pred udelením prístupu k verejným príspevkom a koncesiám, sú účinné; keďže zavedenie takýchto preventívnych mechanizmov na európskej úrovni by pomohlo chrániť integritu finančných prostriedkov Únie, presadzovať základné práva komunít zasiahnutých organizovanou trestnou činnosťou a posilniť dôveru občanov vo verejné inštitúcie;

I. keďže skupina GRECO vo svojej výročnej správe zdôraznila obavy vo viacerých členských štátoch, najmä pokiaľ ide o absenciu transparentnosti v procese tvorby právnych predpisov, pevný rámec na predchádzanie konfliktom záujmov, kódex správania členov vlády a verejných činiteľov, prístup k informáciám o reformách právnych predpisov a posilnenie protikorupčného rámca a rámca integrity orgánov presadzovania práva; keďže skupina GRECO vo svojej štúdii o preskúmaní osôb s najvyššími výkonnými funkciami a orgánov presadzovania práva zdôraznila, že absencia kontroly integrity osôb v najvyšších výkonných funkciách vo vládach a otázky súvisiace s náborom a kariérou pracovníkov orgánov presadzovania práva, najmä na najvyšších riadiacich pozíciách, sú naďalej problematické;

J. keďže v celej EÚ chýba primeraná ochrana oznamovateľov; keďže niektoré členské štáty ešte netransponovali smernicu o ochrane oznamovateľov[2021] úplne alebo správne; keďže v rokoch 2024 a 2025 Súdny dvor sankcionoval šesť členských štátov[22] za to, že netransponovali smernicu o oznamovateľoch; keďže oznamovatelia zohrávajú zásadnú úlohu pri odhaľovaní a oznamovaní protiprávneho konania a pri posilňovaní demokratickej zodpovednosti a transparentnosti a ich ochrana by sa mala zaručiť a podporovať;

K. keďže v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva sa zdôrazňuje, že vyšetrovacia väzba musí byť naďalej výnimočným opatrením, ktoré sa uplatňuje len vtedy, keď je to absolútne nevyhnutné a opodstatnené na základe relevantných a dostatočných dôvodov;

---

20 Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1937 z 23. októbra 2019 o ochrane osôb, ktoré nahlasujú porušenia práva Únie (Ú. v. EÚ L 305, 26.11.2019, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1937/oj).

21 https://commission.europa.eu/document/download/7cc63350-88c9-4c0b-a46e-04fc11e673e7_en?filename=COM_2024_269_1_EN_ACT_part1_v6.pdf.

22 Česko, Nemecko, Estónsko, Luxembursko, Maďarsko a Poľsko; rozsudky Súdneho dvora vo veci C-147/23, Komisia/Poľsko; C-149/23, Komisia/Nemecko, C-150/23 Komisia/Luxembursko, C-152/23, Komisia/Česká republika, C-154/23, Komisia/Estónsko a C-155/23, Komisia/Maďarsko.

keďže zneužívanie vyšetrovacej väzby narúša právo na slobodu, prezumpciu neviny a celkovú spravodlivosť justičných systémov;

L. keďže sloboda médií v rámci EÚ je vo viacerých členských štátoch naďalej ohrozená, čo dokazuje aj najnovšia správa Európskej komisie o právnom štáte, v ktorej sa viacerým členským štátom odporúča, aby riešili obavy týkajúce sa nezávislosti médií, politického tlaku a pretrvávajúcich útokov na slobodu tlače vrátane strategických žalôb proti verejnej účasti;

M. keďže v rámci Monitorovania plurality médií (ďalej len „MPM“) sa poukazuje aj na zhoršenie pracovných podmienok novinárov vrátane násilia, obťažovania a zastrašovania, rastúcu koncentráciu vlastníctva médií a vplyv digitálnych platforiem a rozpočtových obmedzení; keďže sú stále potrebné ďalšie záruky vrátane nezávislých regulačných orgánov, transparentnosti vlastníctva médií, ochrany pred politickým zasahovaním a lepšieho prístupu k informáciám a bezpečnosti novinárov;

N. keďže z hodnotenia slobody tlače v Európe, ktoré vypracovala Rada Európy za rok 2025, vyplýva, že ovládanie médií, nedostatočná nezávislosť verejnoprávnych médií a dezinformačné kampane generované umelou inteligenciou predstavujú rastúce hrozby v celej EÚ a vystavujú demokraciu priamemu riziku[23]; keďže zachovanie slobody tlače a zabezpečenie prístupu verejnosti k nezávislej a kvalitnej žurnalistike je jedným z kľúčových pilierov demokratickej spoločnosti; keďže strategické žaloby proti verejnej účasti sú naďalej hrozbou pre slobodu médií; keďže záruky stanovené v smernici proti strategickým žalobám proti verejnej účasti by sa mali rozšíriť na vnútroštátne a trestné veci; keďže európsky akt o slobode médií nadobudol úplnú účinnosť 8. augusta 2025; keďže vo viacerých členských štátoch sú novinári a pracovníci médií vystavovaní politickým očierňovacím kampaniam, verejnému ponižovaniu a organizovaným pokusom o diskreditáciu ich práce, ktoré často sprevádzajú zneužívajúce právne kroky a vyhrážky, nátlak, obťažovanie a násilie vedúce k vzniku atmosféry strachu a autocenzúry oslabujúcej právo verejnosti na informácie;

O. keďže niektorí novinári a pracovníci médií vo viacerých krajinách trpia neistými podmienkami, nedostatočnými zdrojmi a nebezpečným prostredím vrátane narastajúceho obťažovania a právnych sporov a musia čeliť aj ďalším výzvam vrátane zastrašovania, právnych hrozieb, politických zásahov, obmedzeného prístupu k spoľahlivému financovaniu a znižujúcej sa plurality médií; keďže mnohí z nich čelia počas svojich vyšetrovaní hrozbám, útokom a zastrašovaniu a niektorí sú nútení žiť pod policajnou ochranou z dôvodu neustáleho

---

23 https://edoc.coe.int/en/media/12123-europe-press-freedom-report-2024-confronting-political-pressure-disinformation-and-the-erosion-of-media-independence.html#.

vyhrážania sa smrťou; keďže podľa správy MPM 2024 má neistota novinárskej práce priamy vplyv na nezávislosť a kvalitu spravodajstva v celej Európe; keďže novinári a pracovníci médií musia požívať práva a plniť si povinnosti, ktoré im vyplývajú z funkcie;

P. keďže dezinformácie sú často súčasťou širšieho spektra hybridných hrozieb zameraných na oslabovanie alebo poškodzovanie demokraticky zriadených vlád, krajín alebo aliancií; keďže šírenie mylných informácií a dezinformácií vrátane štátom podporovaných a koordinovaných online kampaní prispieva k polarizácii, narúša dôveru v demokratické inštitúcie, ohrozuje integritu volebných procesov a verejnej diskusie, predstavuje hrozbu pre kľúčové volebné zásady, ako je sloboda voličov utvárať si názor, transparentnosť, rovnosť príležitostí a spravodlivosť, a je umocnené vzostupom sociálnych médií a digitálnych platforiem, ktoré urýchľujú šírenie nepravdivého a manipulatívneho obsahu;

Q. keďže algoritmická manipulácia čoraz viac formuje verejnú mienku posilňovaním falošných alebo extrémistických naratívov; keďže zmeny v politikách moderovania obsahu a postupoch presadzovania práva na určitých hlavných platformách tento trend prehĺbili a vyvolali obavy zo zvýšeného šírenia škodlivého obsahu a z online manipulácie; keďže Komisia začala vyšetrovanie viacerých platforiem na základe aktu o digitálnych službách[24] pre zlyhanie v oblasti obmedzovania dezinformácií a ochrane používateľov;

R. keďže zraniteľné skupiny sú na internete obzvlášť vystavené cielenej manipulácii, škodlivým naratívom a obmedzenej mediálnej gramotnosti; keďže mladí ľudia sú bez primeraných nástrojov digitálnej gramotnosti naďalej vystavovaní najmä algoritmickej zaujatosti a propagande; keďže digitálne platformy môžu zároveň zohrávať pozitívnu úlohu v prístupe k vedomostiam, občianskej účasti, pri budovaní komunít, inováciách a presadzovaní základných práv; keďže algoritmická zaujatosť a obchodný model platforiem sociálnych médií založený na mikrocielenej reklame prispievajú k šíreniu a posilňovaniu nenávistných prejavov a podnecovaniu diskriminácie, vrátane rasizmu, nenávisti voči ženám a násilia;

S. keďže pripravované iniciatívy EÚ na boj proti dezinformáciám vrátane Európskeho štítu na obranu demokracie musia byť plne v súlade s medzinárodnými normami v oblasti ľudských práv;

T. keďže nové technológie vrátane systémov umelej inteligencie ponúkajú významné príležitosti pre inovácie, hospodársky rast a zlepšenie verejných služieb, zároveň však môže hroziť, že prehĺbia diskrimináciu, posilnia existujúce nerovnosti a vytvoria nové formy

---

[24] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/2065 z 19. októbra 2022 o jednotnom trhu s digitálnymi službami a o zmene smernice 2000/31/ES (akt o digitálnych službách) (Ú. v. EÚ L 277, 27.10.2022, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj).

predsudkov; keďže môžu vyvolávať obavy o súkromie a základné práva a mali by podliehať prísnym zárukám a jasným právnym rámcom;

U. keďže deti v celej EÚ čelia rastúcej kríze duševného zdravia, ktorú spôsobuje nekontrolovaný vplyv algoritmických techník, ako je návykový a manipulatívny dizajn, tzv. temné vzorce, ktoré nútia deti tráviť dlhší čas pri obrazovke, a propagácia škodlivého obsahu; keďže to má negatívny vplyv na zdravý vývoj, duševnú pohodu a bezpečnosť detí; keďže súčasné právne rámce EÚ upravujúce online prostredie sa dostatočne nezaoberajú ochranou duševného zdravia detí online;

V. keďže používanie špionážneho softvéru, technológií na rozpoznávanie tváre a technológií sledovania si vyžaduje prísne záruky, transparentnosť a demokratický dohľad s cieľom zabrániť zneužívaniu, chrániť základné práva a zabezpečiť úplné rešpektovanie súkromia; keďže nové technológie sa používajú na vytváranie predpovedí, profilov a posudzovanie rizík, ktoré ovplyvňujú životy ľudí a môžu reprodukovať sociálne predsudky; keďže používanie technológií rozpoznávania tváre môže mať nepriaznivý vplyv na právo na pokojné zhromažďovanie a môže mať diskriminačné účinky; keďže praktiky hromadného biometrického sledovania môžu narušiť základné práva; keďže tieto postupy predstavujú závažné porušenie práva na súkromie a slobody prejavu; keďže nové technológie by mali byť lepšie regulované, aby sa chránili základné práva;

W. keďže v prípade novinárov sledovanie nielen ohrozuje ich bezpečnosť, ale narúša aj dôvernosť ich zdrojov, čím im účinne bráni vo výkone práce; keďže v prípade rastúceho množstva dôkazov a varovania spoločností o operáciách sledovania by vnútroštátne orgány mali poskytovať informácie o rozsahu, povolení a zodpovednosti za tieto operácie a nemali by ponechávať obete bez ujasnenia alebo účinnej nápravy;

X. keďže vo viacerých členských štátoch[25] sa vo veľkej miere používajú technológie špionážneho softvéru, a to aj zo strany vlád; keďže používanie špionážneho softvéru predstavuje zneužívajúcu a nedemokratickú praktiku, ktorá oslabuje právny štát a základné práva v našej spoločnosti a v prípade ktorej neexistuje účinná náprava; keďže technologický pokrok spôsobuje, že prípady infikovania špionážnym softvérom sa ťažšie odhaľujú a sú oveľa rozšírenejšie;

Y. keďže Vyšetrovací výbor Európskeho parlamentu na prešetrenie používania softvéru Pegasus a rovnocenného špionážneho softvéru (ďalej len „PEGA“) zistil, že špionážny softvér ako Pegasus, Predator

---

25 Napríklad Grécko, Cyprus, Taliansko, Maďarsko, Poľsko a Španielsko.

a Graphite sa vo viacerých členských štátoch nezákonne používal proti novinárom, subjektom občianskej spoločnosti, právnikom, predstaviteľom opozície a úradníkom; keďže zistil závažné porušenia súkromia, ochrany údajov a slobody prejavu a upozornil, že takéto praktiky predstavujú systémovú hrozbu pre demokraciu, právny štát a základné práva v Únii; keďže úplné vykonanie odporúčaní výboru PEGA má zásadný význam pre zabránenie ďalšiemu zneužívaniu;

Z. keďže nedávne zistenia investigatívnych novinárov odhalili, že niektoré finančné prostriedky EÚ mohli byť pridelené spoločnostiam, ktoré vyvíjajú alebo uvádzajú na trh intruzívne sledovacie technológie vrátane špionážneho softvéru[26]; keďže je nevyhnutné zabezpečiť, aby finančné prostriedky EÚ nepodporovali subjekty zapojené do vývoja, vývozu alebo zavádzania špionážneho softvéru alebo iných sledovacích nástrojov, ktoré môžu byť použité na porušovanie základných práv a zásad právneho štátu;

AA. keďže podľa Benátskej komisie by sa technológie špionážneho softvéru mohli premeniť na zbraň sledovania, ktorá by sa mohla použiť na obmedzovanie základných práv, cenzúru a kriminalizáciu kritiky a prejavov nesúhlasu a na obťažovanie alebo dokonca potláčanie novinárov, aktivistov za ľudské práva, politických oponentov a organizácií občianskej spoločnosti, ako to dokazujú viaceré obvinenia a odhalenia;

AB. keďže v celej EÚ je naďalej hlásených množstvo prípadov neprimeraného použitia sily proti demonštrantom vrátane násilia a používania menej smrtiacich zbraní na kontrolu alebo rozohnanie davov[27];

AC. keďže podľa dôkazov niektoré finančné prostriedky EÚ vrátane určitých finančných prostriedkov EÚ v oblasti vnútorných záležitostí sa používajú tak, že to vedie k porušovaniu základných práv vrátane diskriminácie; keďže finančné prostriedky EÚ by sa mali využívať tak, aby sa podporovali a rešpektovali základné práva a aby výsledkom nebolo ich porušovanie; keďže dodržiavanie hodnôt Únie stanovených v článku 2 Zmluvy o EÚ vrátane dodržiavania zásad právneho štátu, demokracie a základných práv je základným predpokladom prístupu k finančným prostriedkom EÚ a ich využívania, ako sa uvádza v nariadení o podmienenosti právnym štátom; keďže členské štáty a Komisia musia pri prístupe k finančným prostriedkom EÚ a pri ich využívaní zabezpečiť dodržiavanie základných práv a súlad s chartou; keďže zvýšená transparentnosť a zodpovednosť a účinný dohľad nad prideľovaním a využívaním finančných prostriedkov EÚ a hodnotením príslušných programov sú kľúčové pre zabezpečenie súladu

---

26 https://media.business-humanrights.org/media/documents/MEP_letter.pdf.

27 https://www.amnesty.org/en/latest/news/2024/07/europe-sweeping-pattern-of-systematic-attacks-and-restrictions-undermine-peaceful-protest/?utm.

s horizontálnymi podmienkami;

AD. keďže bolo zaznamenaných množstvo prípadov porušovania základných práv na hraniciach vrátane zlého zaobchádzania, zavracania a slovného a fyzického násilia; keďže takéto praktiky sa v posledných rokoch vyskytli vo viacerých členských štátoch; keďže medzi ne patria prípady zlého zaobchádzania s migrantmi zo strany pohraničnej stráže alebo iných úradníkov; keďže tieto praktiky porušujú základné práva, právo EÚ a medzinárodné právo v oblasti ľudských práv a utečenecké právo vrátane zásady zákazu vyhostenia alebo vrátenia a zákazu kolektívneho vyhostenia; keďže členské štáty a EÚ sú zodpovedné za dôkladné a účinné vyšetrovanie porušení základných a ľudských práv na hraniciach; keďže porušovanie základných práv sa často nenahlasuje;

AE. keďže podľa správy komisára Rady Európy pre ľudské práva s názvom Externalised asylum and migration policies and human rights law (Externalizované azylové a migračné politiky a právo v oblasti ľudských práv) môžu politiky externalizácie zahŕňať zodpovednosť členských štátov, najmä pokiaľ ide o zásadu zákazu vyhostenia alebo vrátenia, právo na život, ochranu pred mučením, neľudským alebo ponižujúcim zaobchádzaním, zákaz kolektívneho vyhostenia a svojvoľného zadržiavania a právo na prístup k účinným prostriedkom nápravy, ako to zaručujú zmluvy EÚ a OSN, charta a EDĽP; keďže v správe sa uvádza, že externé spracovanie žiadostí o azyl, externé konania o návrate a outsourcing hraničných kontrol, z ktorých niektoré majú zdokumentovanú históriu závažných porušení voči osobám v pohybe, patria medzi hlavné oblasti, v ktorých sú riziká osobitne naliehavé;

AF. keďže komisár Rady Európy pre ľudské práva odporúča pred začatím vonkajšej spolupráce vykonať komplexné posúdenie rizík v oblasti ľudských práv, preskúmať vplyv prebiehajúcich činností na ľudské práva, vymedziť jasné a nespochybniteľné zásady vylučujúce akúkoľvek spoluprácu, ktorá by mohla vystaviť ľudí riziku porušovania základných práv, zabezpečiť primerané predpoklady a záruky v oblasti ľudských práv a posilniť transparentnosť, monitorovanie a zodpovednosť; keďže rozdelenie zodpovednosti medzi členské štáty a orgány alebo agentúry EÚ by nikdy nemalo viesť k medzerám v oblasti zodpovednosti[28];

AG. keďže podľa Výboru OSN pre práva dieťaťa predstavuje zadržanie akéhokoľvek dieťaťa výhradne z dôvodu migračného statusu dieťaťa alebo jeho rodičov porušenie práv dieťaťa a je v rozpore so zásadou zabezpečenia najlepšieho záujmu dieťaťa; keďže v uznesení Parlamentného zhromaždenia Rady Európy s názvom AI and Migration (Umelá inteligencia a migrácia) sa zdôrazňuje, že

---

28 https://rm.coe.int/report-on-externalisation-of-migration-by-michael-o-flaherty-council-o/488028300a.

žiadatelia o azyl by mali mať právo spochybniť dôkazy vytvorené umelou inteligenciou, ako sú chybné zhrnutia výsluchov alebo zaujaté analýzy, že by sa na podporu takýchto námietok mala rozšíriť právna pomoc, že je v prípade škôd spôsobených algoritmickými chybami potrebné zabezpečiť náhradu, a že technologické inovácie sa nesmú zavádzať na úkor základných práv[29];

AH. keďže reakcie niektorých členských štátov na neregulárnu migráciu môžu ohroziť základné práva a udržiavať rasizovanú rétoriku; keďže EÚ a členské štáty by mali zabezpečiť ochranu životov utečencov a migrantov a prijať dôveryhodné kroky na vyvodenie zodpovednosti za porušenia;

AI. keďže pokusy o pozastavenie registrácie žiadostí o azyl vyvolávajú vážne obavy; keďže sa musia dodržiavať ľudské práva dotknutých osôb a musia sa posúdiť ich potreby ochrany a osobám, ktoré spĺňajú podmienky na medzinárodnú ochranu, sa musí poskytnúť prístup k zmysluplným ochranným opatreniam; keďže v novom legislatívnom rámci v rámci Paktu EÚ o migrácii a azyle sa stanovujú revidované pravidlá týkajúce sa konaní o azyle, riadenia hraníc a solidarity; keďže jeho účinné uplatňovanie si vyžaduje plné dodržiavanie základných práv a súlad so záväzkami EÚ a medzinárodnými záväzkami; keďže viacero členských štátov naďalej čelí značnému operačnému tlaku na svojich vonkajších hraniciach; keďže tieto výzvy si vyžadujú koordinovanú európsku reakciu vrátane zjednodušených a účinných postupov v plnom súlade s platným rámcom EÚ a medzinárodným právnym rámcom; keďže potreba zabrániť zneužívaniu európskeho azylového systému prevádzačmi a bojovať proti všetkým formám nadnárodného organizovaného zločinu má zásadný význam pre účinné riadenie migrácie;

AJ. keďže ženy a dievčatá čelia čoraz častejšiemu a rozšírenejšiemu online násiliu, nenávistným prejavom a trestným činom z nenávisti s konkrétnymi a extrémnymi dôsledkami na ich každodenný život, ich účasť na verejnom živote a v dôsledku toho aj na ich rovnaké zastúpenie; keďže plán EÚ pre práva žien a vyhlásenie o zásadách pre rodovo rovnú spoločnosť sú vítanými iniciatívami, hoci nezahŕňajú žiadne právomoci na presadzovanie práva; keďže treba vyvinúť naliehavé úsilie na obranu a podporu rodovej rovnosti, a tým aj Únie rovnosti;

AK. keďže rastúci globálny vplyv viedol k vzniku online komunít a mužských influencerov, ktorí propagujú nepravdivý naratív o tom, že feminizmus a rodová rovnosť škodia mužom, šíria mizogýnny obsah, normalizujú násilie páchané na ženách a dievčatách a čoraz viac sa prepájajú s extrémistickými a radikálnymi hnutiami;

AL. keďže odpor voči rodovej rovnosti sa v posledných rokoch

---

29 https://pace.coe.int/en/files/35698/html?utm.

vystupňoval; keďže miera rodovo motivovaného násilia, najmä voči ženám a dievčatám, ako aj LGBTIQ+ osobám vrátane sexuálneho násilia a znásilnenia, je v celej Únii naďalej vysoká, najmä v prípade osôb, ktoré zažívajú viaceré a prelínajúce sa formy diskriminácie; keďže rodovo podmienené kybernetické násilie je pokračovaním rodovo podmieneného násilia offline v online prostredí; keďže rodovo podmienené kybernetické násilie často vedie k autocenzúre a môže mať vážne dôsledky pre osobný a pracovný život obetí; keďže reakcie systému trestnej justície sú naďalej nedostatočné na riešenie tohto javu; keďže odborná príprava policajtov v oblasti mäkkých zručností potrebných na vypočutie, pochopenie a rešpektovanie všetkých obetí rodovo podmieneného násilia má zásadný význam v boji proti nedostatočnému nahlasovaniu a opätovnej viktimizácii; keďže vytvorenie bezpečnejšieho prostredia pre všetky obete rodovo podmieneného násilia si vyžaduje zabezpečenie prístupných mechanizmov nahlasovania a účinných prostriedkov nápravy;

AM. keďže odopieranie prístupu k bezpečnému a legálnemu umelému prerušeniu tehotenstva vystavuje ženy vážnym rizikám a predstavuje tak formu rodovo podmieneného násilia, keďže zároveň popiera autonómiu žien a slobodu ich reprodukčnej voľby; keďže služby v oblasti sexuálnej a reprodukčnej zdravotnej starostlivosti sú základnými službami zdravotnej starostlivosti; keďže viac ako 20 miliónov žien v EÚ stále nemá prístup k bezpečnému a legálnemu umelému prerušeniu tehotenstva a ďalším službám v oblasti sexuálneho a reprodukčného zdravia a práv (SRZP), čo vystavuje ženy a dievčatá riziku fyzickej ujmy a neprimeraného ekonomického a psychického stresu; keďže odopieranie takýchto základných služieb zdravotnej starostlivosti, ako sú služby v oblasti SRZP, sa v niektorých členských štátoch vzťahuje aj na ženy a dievčatá, ktoré sú obeťami sexuálneho násilia, čo bráni procesu ich uzdravenia z daného trestného činu; keďže európska občianska iniciatíva s názvom Môj hlas, moja voľba vyzýva EÚ, aby zabezpečila prístup k bezpečnému a legálnemu umelému prerušeniu tehotenstva pre všetkých a zároveň rešpektovala rozdelenie právomocí podľa zmlúv; keďže ESĽP rozhodol, že reštriktívne zákony týkajúce sa umelého prerušenia tehotenstva a neexistencia jednotného vykonávania v praxi porušujú právo žien na telesnú autonómiu a integritu;

AN. keďže diskriminácia na základe pohlavia, rodu a iných dôvodov je podľa článku 21 charty zakázaná;

AO. keďže ako zmluvné strany Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien (CEDAW) sú členské štáty viazané záväzkami, ktoré z neho vyplývajú, vrátane článku 12 o odstránení diskriminácie žien v oblasti zdravotnej starostlivosti s cieľom zabezpečiť, aby mali muži a ženy rovnaký prístup k službám zdravotnej starostlivosti vrátane služieb súvisiacich s plánovaním rodiny;

AP. keďže odopieranie prístupu k bezpečnému a legálnemu umelému

prerušeniu tehotenstva v právnych predpisoch a praxi diskriminuje ženy na základe pohlavia tým, že zakazuje druh zdravotnej starostlivosti, ktorú potrebujú len ženy; keďže neexistujú žiadne podobné obmedzenia týkajúce sa zdravotných služieb, ktoré potrebujú len muži[30];

AQ. keďže celkové ročné finančné prostriedky na opatrenia proti rodovej rovnosti v Európe vzrástli z 220 miliónov USD v roku 2019 na 271 miliónov USD v roku 2023, čo predstavuje 23 % nárast; keďže značná časť finančných prostriedkov, ktoré podporujú rast hnutí proti rodovej rovnosti v EÚ, pochádza od zahraničných subjektov;

AR. keďže z mediálnych správ vyplýva, že finančné prostriedky EÚ boli v minulosti poskytnuté organizáciám, ktoré zavádzali ženy v otázkach týkajúcich sa ich sexuálneho a reprodukčného zdravia; keďže každé financovanie EÚ musí byť v súlade so spoločnými hodnotami Únie zakotvenými v článku 2 Zmluvy o EÚ a v charte, čím sa zabezpečí, že finančná podpora posilní demokratické hodnoty EÚ;

AS. keďže sme svedkami bezprecedentného a intenzívnejšieho útoku na občiansky priestor v celej EÚ, a to aj prostredníctvom právnych a finančných obmedzení, pozastavenia financovania, očierňovacích kampaní, zastrašovania a kriminalizácie, a na právo na pokojné zhromažďovanie; keďže právo na pokojné zhromažďovanie má v demokratickej spoločnosti zásadný význam;

AT. keďže Rada OSN pre ľudské práva zdôraznila, že celosvetový trend úpadku demokracie a právneho štátu a sekuritizácia politických programov zhoršili a prehĺbili obmedzenia práva na pokojné zhromažďovanie[31]; keďže útoky na organizácie občianskej spoločnosti (OOS) a obhajcov ľudských práv, napríklad tých, ktorí pracujú na ochrane a podpore ľudských a environmentálnych práv vrátane rodovej rovnosti, migrácie, demokracie a propagácie, sa stupňujú a naďalej vyvolávajú vážne obavy; keďže OOS a obhajcovia ľudských práv, ktorí sa zaoberajú ochranou a presadzovaním základných práv, zohrávajú dôležitú úlohu pri ochrane hodnôt Únie; keďže ich schopnosť pôsobiť slobodne a nezávisle by sa mala zabezpečiť a podporovať vo všetkých členských štátoch;

AU. keďže ľudia v zraniteľných situáciách, ako sú deti, ženy, rasizované a etnické komunity, LGBTIQ+ osoby, migranti a žiadatelia o azyl, osoby so zdravotným postihnutím a starší ľudia, sú opakujúcimi sa terčmi nenávistných prejavov a hanlivých naratívov; keďže vo viacerých členských štátoch politici a médiá šíria naratívy proti LGBTIQ+ osobám a v niektorých prípadoch boli predložené alebo dokonca prijaté právne predpisy proti LGBTI; keďže tieto situácie sú

---

30 Výbor OSN pre odstránenie diskriminácie žien, *Inquiry concerning Poland conducted under article 8 of the Optional Protocol to the Convention: report of the Committee*.

31 https://digitallibrary.un.org/record/4086729?ln=en&v=pdf.

v rozpore s medzinárodnými normami v oblasti ľudských práv a ohrozujú právo týchto skupín na to, aby sa s nimi zaobchádzalo ako s rovnocennými občanmi;

AV. keďže prístup k financovaniu má zásadný význam pre to, aby občianska spoločnosť mohla prosperovať a plniť si kontrolnú úlohu; keďže dynamická občianska spoločnosť a aktívny občiansky priestor sú základnými piliermi demokracie; keďže OOS takisto zohrávajú kľúčovú úlohu, najmä v prípade marginalizovaných komunít, a to aj pri poskytovaní sociálnych služieb; keďže Komisia sa vo svojich politických usmerneniach zaviazala zintenzívniť spoluprácu s OOS, ktoré majú odborné znalosti a zohrávajú dôležitú úlohu pri obrane konkrétnych spoločenských otázok a presadzovaní základných práv;

AW. keďže organizácie občianskej spoločnosti sú blízkymi partnermi členských štátov v ich úsilí o ochranu a podporu základných práv; keďže humanitárna pomoc je naďalej svojvoľne kriminalizovaná; keďže obmedzenia a prekážky ovplyvňujúce pátracie a záchranné činnosti (zo strany členských štátov) prispievajú k pretrvávajúcim stratám na životoch; keďže komisár Rady Európy pre ľudské práva vyzval členské štáty EÚ, aby ukončili represie voči obhajcom ľudských práv, ktorí poskytujú pomoc utečencom, žiadateľom o azyl a migrantom, a aby sa zdržali používania hanlivých, podnecujúcich alebo stigmatizujúcich vyjadrení o nich a ich úlohe[32];

AX. keďže pripravovaná stratégia EÚ pre občiansku spoločnosť by mala mať za cieľ zabezpečiť, aby sa politiky EÚ formovali a vykonávali v súlade s hodnotami zakotvenými v článku 2 Zmluvy o EÚ a v charte; keďže stratégia by mala zahŕňať ambiciózne iniciatívy a referenčné kritériá na meranie pokroku; keďže Komisia oznámila svoj zámer vytvoriť platformu občianskej spoločnosti, ktorá by mohla centralizovať a harmonizovať súčasné zapojenie subjektov občianskej spoločnosti do tvorby politík EÚ: keďže táto platforma by sa mala navrhovať a realizovať spoločne s organizovanou občianskou spoločnosťou;

AY. keďže v budúcom viacročnom finančnom rámci (ďalej len „VFR“) by sa naďalej malo zabezpečovať primerané, predvídateľné a udržateľné dlhodobé financovanie občianskej spoločnosti zo strany EÚ, pričom by sa mali náležite zohľadniť finančná transparentnosť, správne riadenie a jasné zmluvné záväzky, rovnako ako v prípade všetkých fondov a programov; keďže financovanie organizácií pre ľudské práva je naďalej obmedzené, roztrieštené a nekonzistentné; keďže zníženie tohto financovania vrátane zmrazenia finančných prostriedkov Agentúry Spojených štátov pre medzinárodný rozvoj (USAID) má významný vplyv na občiansku spoločnosť v celej EÚ, pretože vážne oslabuje schopnosť občianskej spoločnosti brániť obete diskriminácie,

---

32 https://rm.coe.int/recommendation-protecting-the-defenders-ending-repression-of-human-rig/1680ae9b1c.

podporovať rovnosť, zabezpečovať zodpovednosť a chrániť právny štát a základné práva;

AZ. keďže v niektorých prípadoch sa z fondov EÚ podporovali iniciatívy, ktoré prispievajú k segregácii alebo diskriminačným praktikám, čím sa oslabujú ciele rovnosti; keďže Rada OSN pre ľudské práva vyzvala, aby sa zabezpečilo, že financovanie subjektov občianskej spoločnosti bude v súlade s medzinárodnými povinnosťami a záväzkami členských štátov v oblasti ľudských práv, ktoré nesmú byť zneužívané na bránenie činnosti alebo ohrozovanie bezpečnosti subjektov občianskej spoločnosti[33];

BA. keďže v EÚ sa zintenzívňujú pokusy o obmedzenie alebo potlačenie základných práv žien a LGBTIQ+ osôb, čo vyvoláva vážne obavy; keďže tieto pokusy sa zameriavajú najmä na oblasť reprodukčného zdravia a práv, rodovej identity a právneho uznania rodu alebo prístupu ku komplexnej sexuálnej výchove; keďže útoky na tieto oblasti nielen škodia najzraniteľnejším členom spoločnosti, ale sú aj nezlučiteľné s hodnotami EÚ a medzinárodným rámcom ľudských práv, a teda predstavujú porušovanie práva EÚ;

BB. keďže v súčasnosti sa v antidiskriminačných právnych predpisoch EÚ nachádzajú medzery, pričom niektoré dôvody diskriminácie sa vzťahujú iba na oblasť zamestnania a povolania; keďže to viedlo k nejednotnej ochrane a vytvoreniu umelej tzv. hierarchie dôvodov; keďže zmluvy a charta udeľujú EÚ mandát a zodpovednosť za boj proti diskriminácii vo všetkých chránených oblastiach;

BC. keďže všetky členské štáty sú povinné konať v najlepšom záujme dieťaťa vrátane zabezpečenia základného práva každého dieťaťa na rodinný život a zákazu diskriminácie detí na základe rodinného stavu alebo sexuálnej orientácie jeho rodičov alebo spôsobu počatia dieťaťa; keďže približne dva milióny detí sa naďalej môžu ocitať v situácii, keď ich rodičia nie sú v inom členskom štáte uznávaní za rodičov; keďže v roku 2022 Komisia predložila návrh nariadenia Rady o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní rozhodnutí a prijímaní verejných listín vo veciach rodičovstva a o zavedení európskeho osvedčenia o rodičovstve (COM(2022)0695) (nariadenie o rodičovstve), v súvislosti s ktorým Rada ešte neprijala konečné rozhodnutie;

BD. keďže boli vyjadrené obavy týkajúce sa toho, že diskriminácia a rasizmus sú naďalej rozšírené v celej EÚ, a to aj v právnych predpisoch a politikách, ako aj vo verejných inštitúciách, ako je presadzovanie práva a justičný systém; keďže diskriminačné postupy presadzovania práva sú naďalej vážnym problémom; keďže rasizované skupiny sú neúmerne vystavené postupom zastavovania a prehľadávania, nadmernému používaniu sily a obťažovaniu; keďže

---

33 https://digitallibrary.un.org/record/4086729?ln=en&v=pdf.

mechanizmy dohľadu a zodpovednosti sú naďalej slabé a obmedzuje ich absencia nezávislých vyšetrovaní; keďže zároveň treba účinne riešiť násilie páchané na verejných činiteľoch;

BE. keďže napriek formálnemu uznaniu štrukturálneho rasizmu na úrovni EÚ sa tento jav v členských štátoch naďalej prejavuje v kľúčových oblastiach života; keďže segregácia, a to aj v oblasti vzdelávania, a opakované prípady nenávistných prejavov a trestných činov z nenávisti neprimerane postihujú rasizované komunity a iné marginalizované skupiny, ako sú LGBTIQ+ osoby; keďže ide o štrukturálne prekážky a porušovanie základných práv, čo bráni rovnakému prístupu k právam, príležitostiam a spravodlivosti v celej Únii; keďže to negatívne ovplyvňuje dôveru verejnosti v inštitúcie a sociálnu súdržnosť;

BF. keďže holokaust a historické nespravodlivosti vrátane kolonializmu a otroctva dodnes formujú štrukturálny rasizmus v Európe; keďže uznanie, pripomínanie a vzdelávanie o nich majú zásadný význam v boji proti rasizmu a pri podpore rovnosti a základných práv;

BG. keďže prierezovej diskriminácii sa v politikách ani v praxi nevenuje veľká pozornosť; keďže sa naďalej prehliada vplyv rasizmu a rodu, zdravotného postihnutia, sexuálnej orientácie, rodovej identity, rodového vyjadrenia a pohlavných znakov, sociálno-ekonomického postavenia, migračného pôvodu a iných dôvodov, v dôsledku čoho mnohé obete nemajú primeranú ochranu, podporu ani prístup k účinným prostriedkom nápravy;

BH. keďže nedávne prieskumy, ktoré uskutočnila Agentúra EÚ pre základné práva (FRA) medzi černochmi, židmi, moslimami a LGBTIQ+ osobami v EÚ, odhalili, že tieto skupiny v EÚ naďalej zažívajú rozšírené prípady nenávisti a diskriminácie, v ktorých sa premieta systematická rasová diskriminácia; keďže obavy, mylné predstavy a tzv. inakosť podnecujú diskrimináciu a netoleranciu[34]; keďže ECRI vyjadrila znepokojenie nad xenofóbnymi, homofóbnymi a transfóbnymi prejavmi, a to aj zo strany politikov a verejných činiteľov; keďže každý jednotlivec v EÚ má rovnaké právo stať sa plnohodnotným a aktívnym členom spoločnosti a právo na rovnaké zaobchádzanie;

BI. Keďže nedávne legislatívne a inštitucionálne reformy v niektorých členských štátoch vyvolávajú vážne obavy týkajúce sa dodržiavania základného práva na spravodlivý proces a na nezávislý a nestranný súd, ako to zaručuje článok 47 charty; keďže nezávislosť súdov je nevyhnutnou súčasťou právneho štátu a predpokladom účinnej ochrany všetkých ostatných základných práv; keďže Medzinárodná komisia právnikov (ICJ) zdôraznila, že súdne rady musia zostať nezávislé od vplyvu parlamentu a výkonnej moci;

---

34 Agentúra EÚ pre základné práva, Fundamental Rights Report 2025.

BJ. keďže maďarský zákon o ochrane miestnej identity, ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2025, udeľuje mestským orgánom právomoc obmedziť pobyt na základe ľubovoľných kritérií, ako je úroveň vzdelania, znalosť jazyka a potvrdenie o zamestnaní; keďže takéto opatrenia predstavujú riziko inštitucionalizácie rasovej segregácie v oblasti bývania a neúmerného vplyvu na rómsku komunitu, čo vyvoláva vážne obavy o dodržiavanie právnych predpisov EÚ a základných práv;

BK. keďže rómska komunita naďalej čelí systémovej diskriminácii, segregácii, sociálnemu vylúčeniu a policajnému násiliu[35]; keďže správy agentúry FRA odhaľujú významné nedostatky vo vykonávaní strategického rámca EÚ pre rovnosť, začleňovanie a účasť Rómov a zdôrazňujú nízku pravdepodobnosť dosiahnutia jeho cieľov do roku 2030[36]; keďže násilné vysťahovanie Rómov nedávno viedlo k vysídleniu stoviek osôb vrátane detí, starších osôb a osôb so zdravotným postihnutím; keďže komisár Rady Európy pre ľudské práva vyzval na vykonávanie rozsudkov Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúcich sa práv Rómov[37];

BL. keďže osoby so zdravotným postihnutím žijúce v EÚ naďalej čelia obťažovaniu a viacerým a prierezovým formám diskriminácie vo všetkých oblastiach života, ktorá zahŕňa upieranie primeraných úprav, sociálno-ekonomické nevýhody, sociálnu izoláciu, rodovo motivované násilie, napríklad násilnú sterilizáciu, chýbajúci prístup ku komunitným službám, bývanie nízkej kvality, umiestňovanie do ústavnej starostlivosti, nedostatočnú zdravotnú starostlivosť a upieranie príležitosti prispievať a aktívne sa zapájať do života spoločnosti;

BM. keďže EÚ a členské štáty, ktoré ešte neratifikovali opčný protokol k UNCRPD, by ho mali bezodkladne ratifikovať;

BN. keďže ECRI vyzvala vlády, aby aktívne podporovali začlenenie migrantov a bojovali proti akejkoľvek ich diskriminácii[38]; keďže rasizmus a rasová diskriminácia pretrvávajú, a to aj v oblasti migrácie a azylu; keďže rasizovaní migranti sú neúmerne vystavení porušovaniu práv na hraniciach Únie a v rámci azylových a prijímacích systémov; keďže chýbajú výslovné záruky proti rasizmu;

BO. keďže situácia intersexuálnych osôb v EÚ je pre európsku verejnosť

---

35 https://www.coe.int/en/web/commissioner/-/the-unheard-12-million.

36 Agentúra EÚ pre základné práva, Rights of Roma and Travellers in 13 European countries – Perspectives from the Roma Survey 2024.

37 https://www.coe.int/en/web/commissioner/-/greece-should-ensure-that-roma-have-access-to-adequate-housing-and-are-not-subject-to-discriminatory-treatment-or-violence-by-law-enforcement-authorities.

38 https://www.coe.int/en/web/european-commission-against-racism-and-intolerance/-/ecri-s-recommendations-on-integration-and-inclusion-of-migrants-new-factsheet.

naďalej do veľkej miery neznáma; keďže v apríli 2024 viacero členských štátov Rady Európy podporilo prvú rezolúciu Rady OSN pre ľudské práva o boji proti diskriminácii, násiliu a škodlivým praktikám voči intersexuálnym osobám;

BP. keďže väčšina členských štátov uplatňuje smernicu o rasovej rovnosti nedostatočne; keďže niektoré členské štáty transponovali rámcové rozhodnutie Rady 2008/913/SVV o rasizme a xenofóbii neúplne alebo nesprávne; keďže treba vyvinúť väčšie úsilie v boji proti štrukturálnemu rasizmu vrátane vplyvu násilných pravicových extrémistických naratívov v spoločenskej diskusii[39] a zabezpečiť, aby členské štáty dodržiavali antidiskriminačné právne predpisy EÚ;

BQ. keďže prístup k spravodlivosti pre obete rasistických trestných činov z nenávisti a iných foriem trestných činov z nenávisti a diskriminácie je vo viacerých členských štátoch naďalej značne obmedzený, a to v dôsledku neprimeraných podporných služieb, prekážok pri rozpoznávaní rasistických a nenávistných motívov a nedostatočného presadzovania antidiskriminačných právnych predpisov; keďže v dôsledku toho rasizované komunity a iné marginalizované skupiny naďalej čelia porušovaniu práv bez prístupu k účinným prostriedkom nápravy;

BR. keďže viaceré členské štáty neustále ignorujú rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva;

BS. keďže článok 151 ZFEÚ odkazuje na základné sociálne práva tak, ako sú stanovené v Európskej sociálnej charte; keďže sociálno-ekonomické nerovnosti vrátane chudoby a sociálneho vylúčenia v EÚ narastajú, čo je dôvodom na veľké obavy; keďže sú naďalej hlboko rasizované, pričom pretrvávajú štrukturálne rozdiely v prístupe k vzdelávaniu, zdravotnej starostlivosti, bývaniu, zamestnaniu a nadobúdaniu majetku, ktoré naďalej vylučujú rasizované skupiny z rovnocennej účasti na živote v spoločnosti a udržiavajú medzigeneračné cykly chudoby a marginalizácie; keďže nerovnosť v oblasti bývania a počet ľudí bez domova sa vo viacerých členských štátoch alarmujúco zvýšili[40];

BT. keďže Komisia by mala preskúmať, aké kroky sú potrebné na pristúpenie EÚ k Európskej sociálnej charte;

BU. keďže boli zaznamenané návrhy, aby Rada Európy a jej členské štáty prijali protokol k EDĽP, ktorý by zahŕňal právo na čisté, zdravé a udržateľné životné prostredie;

BV. keďže ESĽP vo svojom rozsudku vo veci KlimaSeniorinnen/Švajčiarsko uznal, že neprijatie primeraných

---

39 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52024DC0419.

40 https://pace.coe.int/en/files/3%204542/html.

opatrení na boj proti zmene klímy zo strany štátov môže predstavovať porušenie práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa článku 8 dohovoru EDĽP; keďže v rozsudku sa zdôrazňuje naliehavá potreba zabezpečiť vymožiteľné právo na čisté, zdravé a udržateľné životné prostredie v rámci EDĽP, čím sa zabezpečí konzistentnosť, predvídateľnosť a ochrana verejnosti;

BW. keďže niektoré členské štáty uverejnili list týkajúci sa výkladu základných práv v rámci EDĽP;

BX. keďže európske normy v oblasti ľudských práv sú práva, zásady a povinnosti stanovené v zmluvách o EÚ, dohovoroch a právnych predpisoch EÚ, ktoré odrážajú spoločné chápanie minimálnych úrovní ochrany; keďže medzinárodné normy v oblasti ľudských práv sú minimálnymi normami ochrany ľudských práv, ktoré formálne schválilo medzinárodné spoločenstvo prostredníctvom všeobecných zmlúv, medzinárodného obyčajového práva a všeobecne uznávaných zásad; keďže takéto normy zaväzujú alebo usmerňujú štáty pri zaobchádzaní s jednotlivcami;

Základné práva v ohrození

1. naliehavo vyzýva Komisiu a členské štáty, aby rešpektovali a presadzovali hodnoty EÚ zakotvené v článku 2 Zmluvy o EÚ; ďalej naliehavo vyzýva Komisiu, aby si plnila povinnosti, napríklad aby pri príprave a predkladaní legislatívnych návrhov systematicky vykonávala dôkladné posúdenia vplyvu na základné práva, aby v prípade potreby začala postupy v prípade nesplnenia povinnosti a aby využívala zrýchlené postupy len vtedy, keď je to nevyhnutné;

2. naliehavo vyzýva Komisiu, aby posilnila výročné správy o uplatňovaní charty tým, že poskytne celoúnijný prehľad o jej uplatňovaní v celej EÚ vrátane posúdenia súladu s ustanoveniami charty, odporúčaní pre členské štáty a jasnejších nadväzujúcich opatrení na zistené problémy v oblasti základných práv;

3. vyjadruje znepokojenie nad tým, že rozdielne vnútroštátne výklady vedú k nedostatočnému uplatňovaniu určitých ustanovení charty, ako sa zdôrazňuje v správe agentúry FRA o základných právach z roku 2025; vyzýva Komisiu, aby prijala účinné opatrenia na zabezpečenie úplného a jednotného uplatňovania charty v celej EÚ, a členské štáty, ktoré tak ešte neurobili, aby určili národné kontaktné miesta s cieľom zabezpečiť, aby vnútroštátne právne predpisy, politiky a projekty financované EÚ boli plne v súlade s chartou; domnieva sa, že inštitúcie EÚ by mali jasnejšie prejavovať odsúdenie porušovania základných práv a vyzývať členské štáty, aby prijali potrebné opatrenia na jeho riešenie; vyzýva na zlepšenie kampaní na zvyšovanie povedomia na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni, a to aj v spolupráci s agentúrou FRA, ktorých cieľom je umožniť jednotlivcom plne chápať svoje práva a uplatňovať ich;

4. oceňuje úlohu agentúry FRA pri monitorovaní situácie v oblasti základných práv v EÚ, pri podpore tvorcov politík poskytovaním údajov, analýzy a poradenstva a zabezpečovaní dodržiavania a presadzovania základných práv v existujúcich a budúcich právnych predpisoch a politikách EÚ; zdôrazňuje potrebu poskytnúť agentúre FRA viac ľudských a finančných zdrojov, aby mohla v plnej miere a účinne vykonávať zverené úlohy;

5. vyzýva Komisiu, aby naďalej zvyšovala účinnosť a súdržnosť existujúcich nástrojov vrátane mechanizmov monitorovania a hodnotenia; uznáva kľúčovú úlohu horizontálnych základných podmienok v nariadení o spoločných ustanoveniach[41] pri zabezpečovaní systematického uplatňovania charty a zosúladenia programov Únie s chartou, ako aj s hodnotami EÚ zakotvenými v článku 2 Zmluvy o EÚ; zdôrazňuje potrebu zabezpečiť väčšiu transparentnosť a účasť zainteresovaných strán;

Demokracia pod tlakom

6. opätovne zdôrazňuje, že úpadok demokracie, útoky na nezávislosť súdov a ohrozenie občianskeho priestoru nie sú ojedinelými prípadmi, ale súčasťou systémového oslabovania právneho štátu vo viacerých členských štátoch, ako to potvrdzuje správa agentúry FRA o základných právach 2025 a správa Komisie o právnom štáte 2025; zdôrazňuje, že tieto trendy narúšajú vzájomnú dôveru medzi členskými štátmi a riadne fungovanie vnútorného trhu;

7. so znepokojením berie na vedomie rastúce politické zasahovanie do súdnictva, prenasledovanie sudcov a prokurátorov a využívanie disciplinárnych konaní na umlčanie nezávislých sudcovských hlasov, ktoré zaznamenali agentúra FRA a Rada Európy; pripomína, že čiastočné alebo symbolické reformy vo viacerých členských štátoch, napríklad Maďarsku, nemôžu nahradiť skutočné dodržiavanie nezávislosti súdnictva, účinné protikorupčné záruky ani rešpektovanie občianskej spoločnosti; zdôrazňuje, že tieto prvky sú neoddeliteľne spojené s ochranou základných práv vrátane práva na účinný prostriedok nápravy, rovnosti pred zákonom a prístupu k spravodlivosti, ktoré sú zakotvené v článkoch 20 a 47 charty;

8. opakuje svoju výzvu Komisii a Rade, aby bezodkladne začali rokovania s Európskym parlamentom o mechanizme EÚ pre

---

41 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1060 z 24. júna 2021, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde, Fonde na spravodlivú transformáciu a Európskom námornom, rybolovnom a akvakultúrnom fonde a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, ako aj pre Fond pre azyl, migráciu a integráciu, Fond pre vnútornú bezpečnosť a Nástroj finančnej podpory na riadenie hraníc a vízovú politiku (Ú. v. EÚ L 231, 30.6.2021, s. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

demokraciu, právny štát a základné práva vo forme medziinštitucionálnej dohody zahŕňajúcej všetky hodnoty Únie zakotvené v článku 2 Zmluvy o EÚ vrátane trvalého politického cyklu medzi inštitúciami EÚ, ktorý by integroval všetky existujúce nástroje vrátane postupu podľa článku 7 Zmluvy o EÚ, rámca a správy o právnom štáte, nariadenia o podmienenosti právnym štátom, nariadenia o spoločných ustanoveniach a postupov v prípade nesplnenia povinnosti do jedného vykonateľného rámca;

9. vyzýva Komisiu, aby systematicky používala a prísne presadzovala nariadenie o podmienenosti právnym štátom s cieľom zabezpečiť, aby finančné prostriedky EÚ neprispievali k porušovaniu hodnôt zakotvených v článku 2 Zmluvy o EÚ;

10. vyzýva inštitúcie EÚ, aby nadviazali dialóg s Radou Európy a vládami štátov s cieľom zabezpečiť, aby ochrana základných ľudských práv bola aj naďalej účinná; pripomína, že akékoľvek obmedzenie výkonu práv a slobôd uznaných v charte musí byť stanovené zákonom a rešpektovať podstatu týchto práv a slobôd;

11. naliehavo vyzýva členské štáty, najmä tie, ktoré nevykonali značný počet rozsudkov ESĽP, aby urýchlili ich vykonávanie a zaviedli transparentné vnútroštátne monitorovacie mechanizmy na zabezpečenie ich dodržiavania; vyzýva Komisiu a Radu, aby posilnili spoluprácu s Radou Európy pri podpore účinného výkonu týchto rozsudkov;

12. vyjadruje vážne znepokojenie nad pretrvávajúcim systémovým porušovaním hodnôt zakotvených v článku 2 Zmluvy o EÚ zo strany Maďarska, proti ktorému sa od roku 2018 uplatňuje postup podľa článku 7 ods. 1 Zmluvy o EÚ bez hmatateľného pokroku; zdôrazňuje, že táto pokračujúca erózia demokratických noriem a základných práv ohrozuje dôveryhodnosť Únie ako spoločenstva hodnôt; odsudzuje úmyselné oslabovanie nezávislosti súdnictva, plurality médií a akademickej slobody, zneužívanie výnimočných právomocí a útoky na občiansku spoločnosť a LGBTIQ+ osoby; konštatuje, že v správe Komisie o právnom štáte 2025 a správe FRA o základných právach 2025 sa potvrdzuje ďalšie zhoršovanie systému bŕzd a protiváh, rozšírená korupcia a nedodržiavanie rozsudkov Súdneho dvora a ESĽP; naliehavo vyzýva Komisiu a členské štáty, aby začali postup podľa článku 7 ods. 2 Zmluvy o EÚ; vyzýva Radu, aby prijala odporúčania pre jednotlivé krajiny s jasnými termínmi a merateľnými kritériami;

13. pripomína, že využívanie diskrečnej právomoci by sa malo kontrolovať súdnymi alebo inými nezávislými preskúmaniami; vyzýva členské štáty, aby zaviedli mechanizmy na predchádzanie, nápravu a sankcionovanie zneužívania diskrečných právomocí a aby uvádzali riadne odôvodnenia svojich rozhodnutí, najmä ak majú vplyv na práva jednotlivcov;

14. pripomína, že podľa noriem OSN v oblasti presadzovania práva sa orgány presadzovania práva musia najprv pokúsiť o nenásilné prostriedky[42]; v tejto súvislosti vyzýva členské štáty, aby dodržiavali normy OSN v oblasti presadzovania práva; pripomína, že orgány presadzovania práva sú plne zodpovedné za plnenie svojich povinností; zdôrazňuje, že je dôležité zabezpečiť, aby vyšetrovanie všetkých údajných prípadov nadmerného použitia sily a diskriminačného zaobchádzania zo strany orgánov presadzovania práva bolo transparentné, nezávislé a účinné; vyzýva Komisiu, aby zaviedla usmernenia pre celú EÚ týkajúce sa výberu, testovania a skúšania zbraní, ktoré používajú orgány presadzovania práva, a to na základe noriem, odporúčaní a hlavných zásad OSN; vyzýva členské štáty, aby zhromažďovali údaje o všetkých prípadoch použitia sily a o ich príčinách a dôsledkoch;

15. je hlboko znepokojený rastúcou mierou korupcie v istých členských štátoch a výskytom prípadov korupcie, ktoré sa týkajú vysokopostavených úradníkov a politikov; naliehavo vyzýva členské štáty, aby bojovali proti korupcii a v plnej miere dodržiavali odporúčania skupiny GRECO vrátane odporúčaní z jej piateho kola hodnotení osôb s najvyššími výkonnými funkciami a orgánov presadzovania práva, ako aj odporúčania vydané inými príslušnými medzinárodnými a európskymi orgánmi vrátane Európskej prokuratúry (EPPO), ako aj odporúčania vyplývajúce z protikorupčných dohovorov OSN a Rady Európy;

16. víta smernicu o boji proti korupcii a vyzýva na zabezpečenie jej účinného, včasného a ambiciózneho vykonávania s cieľom posilniť boj proti korupcii;

17. vyzýva členské štáty, aby zabezpečili transparentnosť verejných výdavkov a politického financovania a chránili oznamovateľov, ktorí odhaľujú korupciu vo verejných inštitúciách a súkromnom sektore;

18. vyzýva Komisiu, aby vykonala komplexné posúdenie vykonávania smernice o ochrane oznamovateľov a prijala potrebné kroky na zabezpečenie jej úplnej a správnej transpozície;

19. vyjadruje vážne znepokojenie nad zhoršovaním slobody médií a bezpečnosti novinárov a mediálnych aktérov vo viacerých členských štátoch, najmä tých, ktoré sa umiestnili na najnižších miestach vo svetovom rebríčku slobody tlače za rok 2025, a nad rastúcim tlakom a útokmi na redakčnú nezávislosť a novinársku integritu a politickým zasahovaním do nich;

20. pripomína, že sloboda a pluralita médií vrátane kvalitných, udržateľne a transparentne financovaných a nezávislých

---

42 https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Publications/training5Add1en.pdf.

spravodajských médií, tradičných aj digitálnych, nezávislých a investigatívnych novinárov, overovateľov faktov a výskumných pracovníkov a silných nezávislých verejnoprávnych médií sú základným kameňom demokratickej spoločnosti, ochranou proti zneužívaniu moci a zbraňou proti dezinformáciám;

21. odsudzuje represívne stratégie, ktoré uplatňujú vlády niektorých členských štátov, ako je využívanie strategických žalôb proti verejnej účasti a očierňujúcich kampaní, rastúci vplyv oligarchov prepojených s vládami, nárast koncentrácie vlastníctva médií, ktoré môžu mať významný vplyv na pluralitu médií a redakčnú nezávislosť v celej EÚ, a štátnu kontrolu nad verejnými médiami, občianskou spoločnosťou a akademickými inštitúciami, keďže toto všetko prispieva k rastúcemu okliešťovaniu mediálnej a akademickej slobody;

22. vyjadruje poľutovanie nad tým, že vysokopostavení úradníci v niektorých členských štátoch čoraz častejšie obmedzujú komunikáciu s kľúčovými médiami; zdôrazňuje, že takéto kroky obmedzujú slobodu a transparentnosť médií a môžu prispievať k šíreniu dezinformácií vo verejnom priestore; poukazuje na to, že verejní činitelia majú osobitnú zodpovednosť pri komunikácii s verejnosťou; zdôrazňuje, že šírenie dezinformácií alebo verejné útoky na novinárov zo strany verejných činiteľov sú čoraz väčším problémom, ktorý podporuje prostredie neobmedzujúce propagandu, polarizáciu, nenávistné prejavy a dokonca trestné činy z nenávisti; vyzýva všetkých verejných činiteľov, aby si uvedomili svoju zodpovednosť a riadili sa ňou pri komunikácii s verejnosťou a dbali na to, aby ich prejavy boli úctivé, vecné a profesionálne;

23. vyjadruje poľutovanie nad systémovými zlyhaniami pri vyšetrovaní a stíhaní trestných činov proti novinárom vo viacerých členských štátoch; zdôrazňuje naliehavú potrebu prísnejších záruk a spoľahlivých právnych rámcov na ochranu novinárov; zdôrazňuje, že neschopnosť vyšetrovať a stíhať trestné činy odhalené novinármi ich vystavuje zvýšenému riziku hrozieb a násilia; naliehavo vyzýva vnútroštátne orgány, aby ukončili beztrestnosť prostredníctvom dôkladného a transparentného vyšetrovania a stíhania; vzdáva hold Jánovi Kuciakovi, Daphne Caruanovej Galiziovej a Giorgovi Karaivazovi a uznáva ich dôležitú prácu investigatívnych novinárov; vyzýva príslušné orgány, aby bolo spravodlivosti konečne učinené zadosť;

24. dôrazne odsudzuje všetky formy násilia, hrozieb, zastrašovania a sledovania novinárov, ako aj obťažovanie a kriminalizáciu novinárov za ich prácu; vyzýva na dekriminalizáciu ohovárania; zdôrazňuje, že terčom útokov sú najmä novinárky, čo vyvoláva obavy; zdôrazňuje, že takéto nepriateľské prostredie pre novinársku prácu by mohlo viesť k autocenzúre alebo odradiť jednotlivcov od výberu novinárskej kariéry;

25. vyzýva Komisiu, členské štáty a kandidátske a potenciálne kandidátske krajiny, aby zaistili okamžitú a účinnú bezpečnosť a ochranu novinárov a pracovníkov médií vrátane tých, ktorí bojujú proti korupcii na najvyšších úrovniach verejnej správy;

26. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby podporovali slobodné, nezávislé a pluralitné médiá; zdôrazňuje potrebu zabezpečiť silnú právnu ochranu verejnoprávnych médií, ktorou sa zaručí ich redakčná nezávislosť a stabilné financovanie a ich ochrana pred politickým vplyvom a zasahovaním, aby tak mohli účinne a nestranne slúžiť verejnému záujmu; vyzýva Komisiu, aby pozorne sledovala takýto vývoj v celej EÚ a riešila pretrvávajúce problémy;

27. pripomína niekoľko prípadov, keď na základe falošných obvinení boli novinári s občianstvom EÚ zadržiavaní pri výkone svojich pracovných povinností v krajinách mimo EÚ vrátane kandidátskych krajín; naliehavo vyzýva Komisiu a členské štáty, aby v súlade s odporúčaním Komisie (EÚ) 2022/758 zvýšili svoje úsilie o pomoc pri prepustení a bezpečnom návrate týchto svojvoľne zadržiavaných novinárov; vyzýva Komisiu, aby venovala osobitnú pozornosť prípadom neodôvodneného zadržiavania novinárov v kandidátskych krajinách vrátane Turecka a súdnym konaniam proti švédskemu novinárovi Joakimovi Medinovi;

28. naliehavo vyzýva Komisiu, aby zabezpečila úplné a správne presadzovanie európskeho aktu o slobode médií; ďalej naliehavo vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zaručili rýchle a riadne vykonávanie smernice proti strategickým žalobám proti verejnej účasti a prijali účinné opatrenia na ukončenie všetkých prípadov strategických žalôb proti verejnej účasti v celej EÚ;

29. vyzýva členské štáty, aby sa riadili odporúčaním platformy Rady Európy na podporu ochrany žurnalistiky a bezpečnosti novinárov v záujme posilnenia ochrany novinárov v exile vrátane záruk proti zneužívaniu červených obežníkov INTERPOL-u;

30. pripomína, že 16 členských štátov EÚ sa nedávno zaviazalo posilniť podporu integrity informácií a nezávislých médií; uznáva, že viaceré členské štáty prijali osobitné akčné plány a podnikli kroky na zriadenie osobitných podporných štruktúr na podporu bezpečnosti novinárov;

Prepojenie základných práv, demokracie a technológií

31. poukazuje na rastúci trend manipulácie volieb v EÚ zo strany domácich aj zahraničných subjektov; vyzýva Komisiu, aby pravidelne vykonávala osobitné analýzy dostupných nástrojov ktoré majú členské štáty k dispozícii a ktoré uplatňujú v boji proti dezinformáciám a zahraničnému zasahovaniu do volebných procesov, pričom uznáva, že takéto hrozby narúšajú základné práva vrátane práva na prijímanie a šírenie informácií, demokratickú účasť

a slobodné a spravodlivé voľby;

32. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zabezpečili, že všetky opatrenia prijaté na ochranu EÚ pred zahraničným zasahovaním a manipuláciou s informáciami budú zahŕňať pevné a rozhodné záruky týkajúce sa základných práv vrátane slobody prejavu; berie na vedomie nový návrh Komisie týkajúci sa Európskeho štítu na obranu demokracie a vyjadruje svoj zámer konštruktívne sa zapojiť do jeho ďalšieho rozvoja;

33. vyzýva Komisiu, aby posúdila, či reštriktívne opatrenia EÚ uložené viacerým akademickým pracovníkom, vedcom a analytikom spĺňajú požiadavky proporcionality a nevyhnutnosti podľa práva EÚ a článku 11 charty a či sú navrhnuté tak, aby minimalizovali ich vplyv na hospodárske, sociálne a kultúrne práva; pripomína, že sa musí zaručiť právo na vypočutie[43];

34. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby garantovali účinné vykonávanie a presadzovanie aktu o digitálnych službách, aktu o umelej inteligencii[44] a nariadenia o transparentnosti a cielení politickej reklamy[45] vrátane zabezpečenia primeraných ľudských a technických zdrojov na ochranu integrity budúcich volieb v EÚ;

35. uznáva dôležitú úlohu digitálnych technológií pri podpore prístupu k informáciám a demokratickej účasti; zdôrazňuje, že obchodný model platforiem sociálnych médií založený na mikrocielení môže posilňovať návykové správanie a viesť k zosilneniu rozdeľujúceho obsahu, čo má závažné dôsledky pre základné práva, ako sú práva dieťaťa, právo na ochranu osobných údajov, rovnosť a nediskrimináciu; zdôrazňuje, že sociálne médiá a platformy sa často využívajú ako prostriedok zahraničného zasahovania a hybridných útokov, pretože majú zosilňujúce účinky na sociálnu súdržnosť a demokratické procesy; zdôrazňuje potrebu riešiť tieto výzvy ako súčasť širšieho ekosystému odolnosti EÚ;

36. vyzýva Komisiu, aby posilnila povinnosti v oblasti posudzovania a zmierňovania rizík pre veľmi veľké online platformy a veľmi veľké

---

43 https://www.ohchr.org/en/press-releases/2026/01/european-union-restrictive-measures-against-academics-negatively-impact.

44 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1689 z 13. júna 2024, ktorým sa stanovujú harmonizované pravidlá v oblasti umelej inteligencie a ktorým sa menia nariadenia (ES) č. 300/2008, (EÚ) č. 167/2013, (EÚ) č. 168/2013, (EÚ) 2018/858, (EÚ) 2018/1139 a (EÚ) 2019/2144 a smernice 2014/90/EÚ, (EÚ) 2016/797 a (EÚ) 2020/1828 (akt o umelej inteligencii) (Ú. v. EÚ L, 2024/1689, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj).

45 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/900 z 13. marca 2024 o transparentnosti a cielení politickej reklamy (Ú. v. EÚ L, 2024/900, 20.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/900/oj).

internetové vyhľadávače a aby zabezpečila účinné následné opatrenia; naliehavo vyzýva Komisiu, aby zostala neochvejná voči pokusom o oslabenie aktu o digitálnych službách a pokračovala v prebiehajúcom vyšetrovaní veľkých online platforiem;

37. upozorňuje na výzvy, ktoré predstavujú chatboty založené na generatívnej umelej inteligencii, vrátane možnosti, že tieto systémy svojimi interakciami spôsobia kognitívnu ujmu; domnieva sa, že nové technológie vrátane systémov umelej inteligencie sa musia riadiť zásadami transparentnosti, vysvetliteľnosti, spravodlivosti a zodpovednosti a náležitými zárukami v algoritmických systémoch, ako je vykonávanie nezávislých posúdení vplyvu s cieľom zabrániť im v tom, aby prehlbovali diskrimináciu a existujúce nerovnosti; súhlasí s názorom generálneho tajomníka OSN, že informácie, ku ktorým majú ľudia prístup, by nemali určovať výlučne algoritmy, a že technologické spoločnosti by mali zabezpečiť, aby sa ich algoritmy a systémy na odporúčanie obsahu navrhovali a používali tak, aby neoslabovali základné práva a demokratické hodnoty;

38. pripomína, že podľa článku 27 aktu o digitálnych službách musia poskytovatelia online platforiem vo svojich obchodných podmienkach stanoviť hlavné parametre používané v ich odporúčacích systémoch, všetky možnosti, ktoré majú používatelia k dispozícii na úpravu alebo ovplyvňovanie týchto parametrov, a vysvetlenie, prečo sa používateľovi navrhuje určitý obsah; naliehavo vyzýva online sprostredkovateľov, aby ukončili praktiky, ktoré zámerne využívajú polarizáciu na účely zisku;

39. zdôrazňuje negatívne účinky, ktoré môžu mať online platformy na základné práva a duševné zdravie detí; zdôrazňuje potrebu chrániť deti online a vyzýva Komisiu, aby pozorne monitorovala, či existujúce právne rámce dokážu účinne riešiť tieto obavy, s osobitným zameraním na zabezpečenie dôsledného zohľadňovania práv detí a základných práv pri takýchto posúdeniach; zdôrazňuje, že pripravovaný akt o digitálnej spravodlivosti musí účinne chrániť deti online a ich práva; ďalej vyzýva Komisiu, aby zabezpečila vysokú úroveň súkromia, bezpečnosti a ochrany detí a aby ich lepšie chránila pred škodlivým a nezákonným obsahom a pred reklamou založenou na profilovaní;

40. víta oznámenie o prvom celoeurópskom prieskume vplyvu sociálnych médií na blaho a vyzýva Komisiu, aby urýchlila tento proces;

41. vyzýva na väčšie investície do mediálnej a digitálnej gramotnosti ako najúčinnejšej ochrany pred manipuláciou; naliehavo vyzýva členské štáty, aby do školských a univerzitných učebných osnov zaradili mediálnu a digitálnu gramotnosť, občianske vzdelávanie, európsku históriu, dodržiavanie základných práv, kritické myslenie a podporu účasti verejnosti, ktoré považuje za kľúčové prvky zmysluplnej účasti na demokratickom živote a účinného uplatňovania základných práv

vrátane slobody prejavu a práva na prijímanie informácií; zdôrazňuje, že treba súbežne pracovať na zvyšovaní povedomia o tom, ako bojovať proti dezinformáciám, a na podpore digitálnej gramotnosti; vyzýva na spoločnú stratégiu EÚ v oblasti mediálnej a digitálnej gramotnosti s projektmi, ktoré by priniesli hmatateľné výsledky vo významnom rozsahu a zasiahli celú EÚ;

42. vyjadruje poľutovanie nad rastúcimi praktikami vládneho sledovania nezávislých médií a novinárov spravodajskými službami; dôrazne odsudzuje pokusy niektorých vlád vykresľovať nezávislé médiá a novinárov ako hnaciu silu radikalizácie alebo obmedzovať ich prácu ich označovaním za hrozbu pre spoločnosť alebo národnú bezpečnosť;

43. opakuje, že sledovanie sa musí vykonávať v súlade so zákonom, musí slúžiť legitímnemu cieľu a musí byť nevyhnutné a primerané vzhľadom na hrozbu, ktorú predstavuje pre základné práva a demokraciu; vyjadruje poľutovanie nad tým, že právny rámec v niektorých členských štátoch neposkytuje presné, účinné a komplexné záruky týkajúce sa povoľovania a výkonu opatrení v oblasti sledovania a možných mechanizmov nápravy proti týmto opatreniam; zdôrazňuje, že všetky opatrenia sledovania musia podliehať primeranej súdnej kontrole a účinnému dohľadu; je znepokojený novými prípadmi neodôvodneného odvolávania sa na národnú bezpečnosť s cieľom ospravedlniť nasadenie a používanie špionážneho softvéru, zabezpečiť absolútne utajenie a nedostatočné uplatňovanie zodpovednosti; víta vyhlásenie Komisie v súlade s judikatúrou Súdneho dvora, že samotný odkaz na národnú bezpečnosť nemožno vykladať ako neobmedzenú výnimku z práva EÚ a mal by si vyžadovať jasné odôvodnenie; vyzýva Komisiu, aby v prípadoch, keď existujú náznaky zneužitia, postupovala v súlade s týmto vyhlásením; pripomína, že v demokratickej a transparentnej spoločnosti, ktorá sa riadi zásadami právneho štátu, by sledovanie v mene národnej bezpečnosti malo byť skôr výnimkou než pravidlom;

44. opakuje svoju výzvu členským štátom[46], aby sa riadili všetkými odporúčaniami výboru PEGA a Benátskej komisie, ktoré poskytujú dôležité usmernenia na zabezpečenie dodržiavania základných práv, zásad právneho štátu a demokratického dohľadu; zdôrazňuje potrebu úplnej zodpovednosti a transparentnosti vo všetkých prípadoch intruzívneho sledovania; vyzýva Komisiu, aby reagovala na rastúce hrozby, ktoré predstavujú technológie špionážneho softvéru; vyzýva na účinný súdny dohľad s cieľom zabezpečiť, aby sa sledovanie nikdy nepoužívalo proti novinárom, aktivistom ani politickým oponentom;

45. naliehavo vyzýva, aby sa dokončilo pristúpenie EÚ k EDĽP; pripomína, že Súdny dvor vo svojom stanovisku 2/13 identifikoval niekoľko právnych prekážok pristúpenia, a zdôrazňuje, že je dôležité

---

46 Najmä Grécku, Cypru, Taliansku, Maďarsku, Poľsku a Španielsku.

riešiť tieto prekážky s cieľom umožniť včasné a úspešné pristúpenie EÚ; zdôrazňuje, že tento krok je nevyhnutný na zosúladenie právneho rámca EÚ s najvyššími normami ochrany ľudských práv;

Základné práva na hraniciach a migračná politika

46. pripomína, že v novom legislatívnom rámci v rámci Paktu EÚ o migrácii a azyle sa stanovujú revidované pravidlá týkajúce sa konaní o azyle, riadenia hraníc a solidarity; zdôrazňuje, že jeho účinná implementácia si vyžaduje úplné dodržiavanie základných práv; zdôrazňuje, že dodržiavanie základných práv treba naďalej pozorne monitorovať;

47. vyzýva EÚ a členské štáty, najmä ich príslušné orgány, aby vo svojich migračných politikách dodržiavali medzinárodné povinnosti a záväzky v oblasti ľudských práv, podporovali rýchle vyšetrovanie, pozorne monitorovali vplyv týchto politík na základné práva, a to v existujúcich právnych rámcoch, ako aj pri vypracúvaní budúcich právnych predpisov, a aby sa zdržali prijímania migračných politík, ktoré prehlbujú nerovnosť a vylúčenie; nabáda EÚ a členské štáty, aby zohľadnili situáciu a osobitné potreby zraniteľných skupín; vyzýva na zavedenie mechanizmu na monitorovanie dodržiavania týchto povinností;

48. vyzýva členské štáty, aby v plnej miere a včas vykonali Pakt o migrácii a azyle; vyzdvihuje potrebu dodržať lehotu na vykonanie; so znepokojením pozoruje nedostatočnú pripravenosť niektorých členských štátov pri plnení lehoty na vykonanie, a to aj v súvislosti s ustanoveniami týkajúcimi sa základných práv, a nabáda k pokračujúcej podpore a spolupráci s cieľom zabezpečiť jeho úplné vykonávanie; upozorňuje, že v medzinárodnom práve sa uznáva, že žiadosť o azyl je zákonný úkon, a preto žiadateľ o azyl nemôže byť svojvoľne zaistený len preto, že je žiadateľom o azyl; pripomína, že zaistenie žiadateľov o azyl musí byť krajným opatrením, ak nie je možné účinne uplatniť iné miernejšie donucovacie opatrenia; zdôrazňuje, že zaistenie žiadateľov o azyl musí byť výnimočné, nevyhnutné a primerané a môže byť nariadené len na základe individuálneho posúdenia z osobitných dôvodov stanovených v právnych predpisoch EÚ;

49. dôrazne odsudzuje porušovanie základných práv na hraniciach, zlé zaobchádzanie a používanie násilia vnútroštátnymi orgánmi, ako sú orgány presadzovania práva a pohraničná stráž; konštatuje, že takéto praktiky sa často nenahlasujú a nevyšetrujú; ďalej konštatuje, že viaceré členské štáty naďalej čelia značnému operačnému tlaku na svojich vonkajších hraniciach; zdôrazňuje, že tieto výzvy si vyžadujú koordinovanú európsku reakciu vrátane zjednodušených a účinných postupov v plnom súlade s platným rámcom EÚ a medzinárodným právnym rámcom;

50. pripomína povinnosť podľa medzinárodného morského práva pomáhať osobám v núdzi a naliehavo vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zaviedli trvalé a koordinované pátracie a záchranné operácie s rýchlym vylodením; ďalej vyzýva členské štáty, aby prijali všetky možné opatrenia na záchranu životov ohrozených ľudí na mori; okrem toho vyzýva na zabezpečenie toho, aby pátracie a záchranné operácie mohli fungovať v súlade s právom EÚ a medzinárodným právom a aby tieto operácie boli podľa možnosti koordinované medzi príslušnými aktérmi vrátane orgánov členských štátov, príslušných agentúr EÚ a príslušných mimovládnych aktérov;

51. pripomína, že článok 46 nariadenia o Európskej agentúre pre pohraničnú a pobrežnú stráž[47] možno aktivovať v prípadoch potenciálneho porušenia základných práv; vyzýva agentúru, aby aktívne v úplnom rozsahu využívala všetky nástroje, ktoré má k dispozícii, najmä možnosť aktivovať článok 46 v prípadoch potenciálneho porušenia základných práv;

52. naliehavo vyzýva členské štáty, aby dôsledne zohľadnili odporúčania komisára Rady Európy pre ľudské práva obsiahnuté v jeho správe s názvom Protecting the Defenders: Ending repression of human rights defenders assisting refugees, asylum seekers and migrants in Europe (Ochrana obhajcov: Ukončenie represií voči obhajcom ľudských práv, ktorí pomáhajú utečencom, žiadateľom o azyl a migrantom v Európe)[48]; zdôrazňuje, že je dôležité zachovať verejnú diskusiu založenú na rešpektovaní ľudskej dôstojnosti, pričom podčiarkuje význam zodpovednej verejnej diskusie o migrácii a azyle založenej na faktoch; dôrazne odsudzuje opakujúcu sa protiutečeneckú a protimigrantskú rétoriku;

Rodovo podmienené násilie, práva žien a práva LGBTIQ+ osôb

53. dôrazne odsudzuje zhoršovanie situácie v oblasti práv žien a LGBTIQ+ osôb vo viacerých členských štátoch; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby chránili a podporovali rodovú rovnosť a základné práva, a to aj prostredníctvom boja proti dezinformačným a organizovaným kampaniam, ktoré sa usilujú tieto práva obmedziť, a aby prijali opatrenia potrebné na podporu vyváženého zastúpenia mužov a žien;

54. naliehavo vyzýva Komisiu a členské štáty, aby prijali potrebné opatrenia na boj proti hnutiam proti rodovej rovnosti a proti právam vrátane hnutí proti LGBTIQ+ a aby uskutočnili hĺbkový výskum,

---

47 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1896 z 13. novembra 2019 o európskej pohraničnej a pobrežnej stráži a zrušení nariadení (EÚ) č. 1052/2013 a (EÚ) 2016/1624 (Ú. v. EÚ L 295, 14.11.2019, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1896/oj).

48 https://rm.coe.int/recommendation-protecting-the-defenders-ending-repression-of-human-rig/1680ae9b1c.

monitorovanie a analýzu vplyvu týchto hnutí s cieľom lepšie pochopiť ich operácie, koordináciu a stratégie financovania; zdôrazňuje, že takéto chápanie má zásadný význam pre ochranu inkluzívnej a tolerantnej Európy založenej na hodnotách zakotvených v článku 2 Zmluvy o EÚ;

55. naliehavo vyzýva Komisiu, aby zabezpečila, že v novom VFR nebude EÚ poskytovať finančné prostriedky skupinám proti rodovej rovnosti a právam, ktorých cieľom je zvrátiť pokrok v oblasti práv žien a práv LGBTIQ+ osôb, ani skupine či projektu, ktorý nerešpektuje hodnoty EÚ a základné práva uvedené v charte; ďalej naliehavo vyzýva Komisiu, aby v členských štátoch dôkladne monitorovala implementáciu finančných prostriedkov v rámci spoločného riadenia zameraných na presadzovanie rodovej rovnosti a podporu občianskej spoločnosti vrátane ženských mimovládnych organizácií s cieľom zabezpečiť, aby sa výzvy na predkladanie návrhov na získanie takýchto finančných prostriedkov zámerne nepozastavovali ani nerušili;

56. vyjadruje vážne znepokojenie nad stupňujúcimi sa útokmi na LGBTIQ+ komunitu a jej základné práva v niektorých členských štátoch; zdôrazňuje, že tieto útoky porušujú právo na nediskrimináciu, právo na rovnosť pred zákonom a právo na rovnocennú ochranu pred zákonom bez diskriminácie; vyzýva EÚ a členské štáty, aby bojovali proti všetkým formám násilia a diskriminácie LGBTIQ+ osôb a riešili rozdiely v ochrane vyplývajúce z nejednotného vykonávania ochranných opatrení v členských štátoch; víta novú stratégiu pre rovnosť LGBTIQ+ osôb na roky 2026 – 2030 a vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zabezpečili jej rýchle vykonávanie; vyzýva členské štáty, aby obnovili alebo prijali nové národné akčné plány alebo stratégie pre rovnosť LGBTIQ+ osôb s cieľom doplniť iniciatívy EÚ účinnými vnútroštátnymi opatreniami;

57. zdôrazňuje, že absencia postupov právneho uznávania rodu predstavuje porušenie základných právo; odsudzuje konverzné praktiky, ako napríklad praktiky zamerané na zmenu, utlmenie alebo potlačenie sexuálnej orientácie, rodovej identity a/alebo rodového vyjadrenia osoby, ako porušovanie základných práv a naliehavo vyzýva Komisiu, aby proti nim bojovala konkrétnymi krokmi; ďalej v tomto smere naliehavo vyzýva Komisiu, aby predložila návrh právneho aktu o zavedení zákazu konverzných praktík v EÚ vo všetkých členských štátoch, ktorý by nadväzoval na európsku iniciatívu občanov s názvom Zákaz konverzných praktík v Európskej únii;

58. je hlboko znepokojený diskriminačnými opatreniami zavedenými v niektorých členských štátoch pod zámienkou boja proti tzv. propagande LGBTIQ+, ktoré prispievajú k alarmujúcemu nárastu trestných činov z nenávisti a nenávistných prejavov zameraných na LGBTIQ+ osoby; zdôrazňuje negatívny vplyv takýchto opatrení na

slobodu prejavu a slobodu zhromažďovania; zdôrazňuje, že tieto opatrenia podporujú diskrimináciu a sú v rozpore s právom EÚ; zdôrazňuje význam práva LGBTIQ+ osôb na sebaurčenie a príslušnej judikatúry v tejto súvislosti;

59. vyzýva všetky členské štáty, aby chránili práva LGBTIQ+ osôb v súlade s právom EÚ, chartou a judikatúrou Súdneho dvora a ESĽP; naliehavo vyzýva Komisiu, aby sa pomocou všetkých dostupných mechanizmov zaoberala pretrvávajúcim zlyhaním vo vykonávaní rozsudkov Súdneho dvora týkajúcich sa základných práv LGBTIQ+ osôb;

60. pripomína, že vo viacerých členských štátoch pretrvávajú právne prekážky cezhraničného uznávania zväzkov, rodičovstva a manželstiev osôb rovnakého pohlavia; varuje, že takéto praktiky bránia voľnému pohybu LGBTIQ+ rodín v rámci EÚ, porušujú zásadu nediskriminácie pred zákonom a upriamujú pozornosť na nedostatočnú jednotnú ochranu LGBTIQ+ osôb vo všetkých členských štátoch; vyzýva členské štáty, ktoré tak ešte neurobili, aby pristúpili k zákonnému uznaniu homosexuálnych zväzkov; vyzýva Komisiu, aby prepracovala smernicu 2004/38/ES[49] s cieľom zahrnúť výslovné cezhraničné uznávanie práva na súkromný a rodinný život; zdôrazňuje, že všetky deti sú si pred zákonom rovné a že členské štáty musia konať v najlepšom záujme dieťaťa;

61. pripomína mandát Európskeho parlamentu týkajúci sa nariadenia o rodičovstve, ktoré podporuje uznávanie rodičovstva v celej EÚ bez ohľadu na typ rodiny; vyzýva členské štáty, aby urýchlene prijali nariadenie o rodičovstve s cieľom poskytnúť právnu istotu rodičom a deťom v celej EÚ a aby zabezpečili, že rodičovstvo stanovené v jednom členskom štáte EÚ bude automaticky uznávané v celej EÚ; naliehavo vyzýva Komisiu, aby zabezpečila úplné dodržiavanie voľného pohybu osôb, práv dieťaťa, práva na pobyt a zlúčenie rodiny v rámci EÚ, čo umožní všetkým občanom požívať rovnaké práva a uplatňovať ich v plnom rozsahu;

62. víta Plán EÚ pre práva žien a Vyhlásenie o zásadách pre rodovo rovnú spoločnosť, ktoré tvorí jeho prílohu; vyjadruje však poľutovanie nad nedostatkom silných finančných záväzkov; vyjadruje znepokojenie nad nedostatočnou úrovňou ambícií na ochranu a podporu Únie rovnosti;

63. zdôrazňuje, že rodovo podmienené násilie online aj offline

---

[49] Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ktorá mení a dopĺňa nariadenie (EHS) č. 1612/68 a ruší smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Ú. v. EÚ L 158, 30.4.2004, s. 77, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2004/38/oj).

predstavuje závažný a rozšírený trestný čin a zároveň porušenie základných práv a zásady rovnosti pred zákonom; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby prijali opatrenia proti akejkoľvek forme rodovo podmieneného násilia online aj offline;

64. vyjadruje znepokojenie nad tým, že formy a spôsoby rodovo podmieneného kybernetického násilia sa naďalej vyvíjajú; zdôrazňuje, že medzi najrozšírenejšie formy kybernetického násilia patrí nedobrovoľné zdieľanie intímneho materiálu a nenávistné prejavy; zdôrazňuje potrebu vypracovať opatrenia na riešenie a potláčanie nárastu misogynistických hodnôt v súvislosti s rodovou rovnosťou a právami žien; zdôrazňuje potrebu lepšie pochopiť fenomén a ideológiu nedobrovoľného celibátu a vyzdvihuje význam prevencie prostredníctvom aktívnejších politík na boj proti takýmto javom s nimi spojenými naratívmi;

65. naliehavo vyzýva Komisiu a členské štáty, aby sa zaoberali rastúcimi potenciálnymi škodami a odrádzajúcimi účinkami, ktoré môžu mať nové technológie vrátane umelej inteligencie na obete a aby zaviedli preventívne a podporné opatrenia; ďalej naliehavo vyzýva Komisiu, aby konala proti všadeprítomnému online násiliu zameranému na ženy, ktoré sa pretavuje do čoraz väčšej prekážky účasti žien na verejnom živote a rovnakého zastúpenia; v tejto súvislosti naliehavo vyzýva Komisiu a členské štáty, aby v plnej miere a riadne vykonávali príslušné právne predpisy, najmä smernicu o boji proti násiliu na ženách a domácemu násiliu[50] a akt o digitálnych službách;

66. vyjadruje hlboké poľutovanie nad šírením trestných činov z nenávisti a nenávistných prejavov, a to aj v sociálnych médiách, a odsudzuje ich; zdôrazňuje, že sú závažnou hrozbou pre demokraciu, právny štát a základné práva; poukazuje na riziká pre demokratickú diskusiu a základné práva, keď slobodu prejavu a slobodu informácií zneužívajú protidemokratické hnutia a politici s cieľom legitimizovať nenávistné prejavy, dezinformácie a zastrašovanie novinárov a menšín, a odsudzuje ich; zdôrazňuje, že sloboda prejavu sa musí uplatňovať v rámci zákona a v súlade s článkom 11 charty a nemôže sa používať na zaštítenie oslabovania demokracie a základných práv;

67. naliehavo vyzýva Komisiu a členské štáty, aby prijali potrebné opatrenia na boj proti nenávistným prejavom a trestným činom z nenávisti, offline aj online, najmä ak toto správanie môže prerásť do násilia vrátane rodovo podmieneného násilia; ďalej zdôrazňuje, že je dôležité zaviesť právne predpisy EÚ na boj proti trestným činom z nenávisti a nenávistným prejavom, a to aj z dôvodov, ako je rodová identita a sexuálna orientácia; nabáda Komisiu, aby nadviazala na

---

50 Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1385 zo 14. mája 2024 o boji proti násiliu na ženách a domácemu násiliu (Ú. v. EÚ L, 2024/1385, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1385/oj).

stratégiu pre rovnosť LGBTIQ+ osôb na roky 2026 – 2030; víta iniciatívu Komisie rozšíriť zoznam trestných činov EÚ uvedených v článku 83 ods. 1 ZFEÚ tak, aby zahŕňal nenávistné prejavy a trestné činy z nenávisti a zdôrazňuje potrebu zabezpečiť v tejto oblasti dôslednú trestnoprávnu reakciu EÚ;

68. naliehavo vyzýva Radu, aby rozšírila súčasný zoznam trestných činov EÚ podľa článku 83 ods. 1 ZFEÚ tak, aby zahŕňal nenávistné prejavy a trestné činy z nenávisti; vyzýva Radu, aby v tejto súvislosti aktivovala premosťovaciu doložku; vyzýva Komisiu, aby bola pripravená iniciovať druhú fázu postupu a navrhnúť smernicu zameranú na boj proti nenávistným prejavom a trestným činom z nenávisti offline aj online a aby vzala do úvahy pozíciu Európskeho parlamentu v tejto súvislosti[51];

69. zdôrazňuje, že nedostatok alebo odmietnutie prístupu k službám v oblasti SRZP vrátane bezpečného a legálneho umelého prerušenia tehotenstva, je formou rodovo podmieneného násilia a porušenia ľudských a základných práv; naliehavo vyzýva Komisiu, aby aktívne pracovala na zabezpečení širokej dostupnosti k službám v oblasti SRZP; opakuje svoju výzvu na zahrnutie práva na bezpečné a legálne umelé prerušenie tehotenstva do charty;

70. naliehavo vyzýva Komisiu, aby zabezpečila riadne nadviazanie na európsku občiansku iniciatívu Môj hlas, moja voľba: za bezpečné a dostupné umelé prerušenie tehotenstva a aby predložila návrh finančného mechanizmu na podporu členských štátov, ktoré chcú poskytovať bezpečné služby v oblasti sexuálnej a reprodukčnej zdravotnej starostlivosti vrátane bezpečného a legálneho umelého prerušenia tehotenstva pre tých obyvateľov EÚ, ktorí k nim stále nemajú prístup;

71. zdôrazňuje, že stále neexistuje celoúnijné vymedzenie znásilnenia na základe chýbajúceho súhlasu; vyzýva členské štáty, aby zabezpečili, že sa v právnych predpisoch ani v praxi nebude predpokladať, že súhlas je udelený, ak neexistuje fyzický odpor voči sexuálnemu správaniu, bez ohľadu na to, či páchateľ hrozil použitím fyzického násilia alebo ho použil, bez ohľadu na to, či obeť je v intímnom vzťahu alebo v manželstve s páchateľom; ďalej naliehavo vyzýva členské štáty, ktoré to ešte neurobili, aby začlenili do svojich vnútroštátnych právnych predpisov vymedzenie znásilnenia na základe chýbajúceho slobodného súhlasu, v súlade s Istanbulským dohovorom a vyvíjajúcimi sa medzinárodnými normami; vyzýva Komisiu, aby predložila návrh na takéto vymedzenie na úrovni EÚ; opätovne pripomína, že sexuálne násilie vrátane znásilnenia je závažným porušením ľudských práv a ľudskej dôstojnosti;

---

51 https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2024-0044_SK.html.

72. pripomína súbor dokumentov uverejnených v súvislosti s odsúdeným páchateľom sexuálnych trestných činov Jeffreyom Epsteinom, z ktorých vyplýva, že bolo spáchaných nespočetné množstvo trestných činov, a preto existuje veľká skupina skrytých páchateľov; konštatuje, že je dobre zdokumentované, že Epstein mal sieť siahajúcu hlboko do mocenských koridorov v celej Európe vrátane členov kráľovských rodín, špičkových diplomatov a politikov; odsudzuje skutočnosť, že zatiaľ nebolo stanovené, koľko a ktorí členovia tejto siete vedeli o obchodovaní s ľuďmi, sexuálnom vykorisťovaní detí, podvodoch a finančnej trestnej činnosti alebo sa na nich podieľali; zdôrazňuje nielen to, že je vážne znepokojujúce, že títo jednotlivci zostávajú na slobode, ale aj to, že nedostatok plnej zodpovednosti oslabuje právny štát a dôveru verejnosti v demokratické inštitúcie; zdôrazňuje, že prípady zahŕňajúce cezhraničné prvky v rámci EÚ by sa mali riešiť na úrovni EÚ; spochybňuje schopnosť EÚ vyšetrovať komplexnú cezhraničnú trestnú činnosť páchanú elitami spoločnosti, predchádzať jej a bojovať proti nej; naliehavo vyzýva Komisiu, aby urýchlene poverila odborné centrum EÚ pre predchádzanie trestnej činnosti (Europol) spolu s Európskym úradom pre boj proti podvodom a vnútroštátnymi orgánmi, aby vyšetrili a analyzovali povahu tejto trestnej činnosti, ako aj identifikovali osoby, ktoré môžu byť brané na zodpovednosť;

73. naliehavo vyzýva členské štáty, aby vo svojich vnútroštátnych právnych predpisoch formálne uznali vraždy žien ako osobitný trestný čin založený na rodovej príslušnosti, aby prijali a presadzovali komplexné stratégie na prevenciu a boj proti nim, aby zabezpečili účinné vyšetrovanie a stíhanie všetkých prípadov a aby poskytli špecializované útulky, poradenstvo a mechanizmy odškodňovania pre príbuzných obetí;

74. čo najdôraznejšie odsudzuje využívanie znásilnenia a iných foriem sexuálneho násilia ako vojnovej zbrane a pripomína, že takéto konanie môže byť podľa medzinárodného práva vojnovým zločinom alebo zločinom proti ľudskosti; naliehavo vyzýva na posilnenie medzinárodného úsilia na zaznamenanie týchto trestných činov a zdôrazňuje význam zabezpečenia prístupu k bezpečnému a legálnemu umelému prerušeniu tehotenstva pre obete sexuálneho násilia vrátane obetí znásilnenia v kontexte vojny;

75. vyzýva všetky členské štáty, aby ratifikovali Istanbulský dohovor; vyjadruje hlboké znepokojenie nad členskými štátmi, ktoré ho ešte neratifikovali, a nad akýmkoľvek odstúpením od Istanbulského dohovoru; zdôrazňuje, že tieto kroky sú vyvrcholením dlhej dezinformačnej kampane týkajúcej sa rozsahu a cieľov dohovoru, ktorú viedli protidemokratické sily v celej EÚ;

Väzni a podmienky zaistenia

76. pripomína, že zákaz mučenia a neľudského alebo ponižujúceho

zaobchádzania stanovený v článku 4 charty a článku 3 EDĽP je absolútny a neodvolateľný a v plnej miere sa vzťahuje na všetky osoby vrátane osôb pozbavených osobnej slobody; naliehavo vyzýva členské štáty, aby zaručili, že Európsky výbor na zabránenie mučeniu a národné preventívne mechanizmy budú môcť vykonávať neobmedzené návštevy všetkých miest zaistenia a že sa budú v plnom rozsahu plniť ich odporúčania;

77. so znepokojením konštatuje, že v niektorých členských štátoch sa vyšetrovacia väzba používa nadmerne alebo bez dostatočného odôvodnenia; naliehavo vyzýva členské štáty, aby zabezpečili, že odňatie slobody pred súdnym konaním sa bude uplatňovať len ako posledná možnosť, v plnom súlade s normami EDĽP a prezumpciou neviny, a aby posilnili súdny dohľad a pravidelné preskúmanie rozhodnutí o zaistení;

78. dôrazne odsudzuje systematické preplňovanie väzníc, nedostatok lekárskej starostlivosti a nezákonné predlžovanie vyšetrovacej väzby; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zabezpečili úplné dodržiavanie pravidiel Nelsona Mandelu, Dohovoru OSN proti mučeniu a jeho opčného protokolu a Európskych väzenských pravidiel zlepšením podmienok zadržiavania vo všetkých väzenských zariadeniach a prijatím preventívnych a nápravných opatrení, a to aj v zariadeniach pre mladistvých, ako aj bojom proti preplňovaniu väzníc, zabezpečením prístupu k zdravotnej starostlivosti a psychologickej podpore a posilňovaním opatrení na prevenciu samovrážd; zdôrazňuje, že ochrana ľudskej dôstojnosti je meradlom demokratickej sily spoločnosti;

79. vyzýva Komisiu, aby v súlade s povinnosťou EÚ dodržiavať hodnoty zakotvené v článku 2 Zmluvy o EÚ riešila závažné porušenia vo väzniciach;

Ohrozená občianska spoločnosť

80. pripomína, že podľa článku 11 ods. 2 Zmluvy o EÚ musia inštitúcie EÚ viesť otvorený, transparentný a štruktúrovaný dialóg s OOS a zastupujúcimi združeniami; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zabezpečili účinné konzultačné procesy v súlade s normami dobrej správy vecí verejných, podporovali zapojenie a účinnú účasť občanov a OOS na tvorbe politík, a to aj v záležitostiach týkajúcich sa ochrany a presadzovania základných práv, a podporovali ich schopnosť zúčastňovať sa na politikách EÚ a zároveň zabezpečovali transparentnosť a úplný súlad s platnými pravidlami;

81. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zabezpečili udržateľné, flexibilné a dostupné financovanie OOS a prístup k spravodlivosti;

82. víta návrh Komisie v súvislosti s budúcim VFR umožniť prerozdelenie zmrazených finančných prostriedkov medzi OOS a zdôrazňuje potrebu zaručiť, aby časť týchto prostriedkov mohla podporiť

organizácie pracujúce na podpore základných práv alebo iných hodnôt EÚ v členských štátoch, kde sú prostriedky naďalej zmrazené; pripomína význam programu Občania, rovnosť, práva a hodnoty (CERV) pri ochrane a podpore práv a hodnôt zakotvených v zmluvách, v charte a uplatniteľných medzinárodných dohovoroch o ľudských právach, najmä prostredníctvom podpory OOS a podpory občianskej a demokratickej účasti s cieľom zachovať a ďalej rozvíjať otvorené, demokratické, rovnocenné a inkluzívne spoločnosti založené na právach; domnieva sa, že nový program AgoraEU musí chrániť minimálne rovnakú úroveň ambícií ako program Občania, rovnosť, práva a hodnoty;

83. víta stratégiu EÚ pre občiansku spoločnosť, ktorú vypracovala Komisia; ďalej víta, že stratégia sa zameriava na OOS a obhajcov ľudských práv a zahŕňa opatrenia, ako je posilnenie účinnej a zmysluplnej spolupráce s občianskou spoločnosťou, zabezpečenie otvoreného, bezpečného a priaznivého občianskeho priestoru poskytovaním podpory a ochrany vrátane zníženia administratívneho zaťaženia organizácií občianskej spoločnosti na mieste a podpory organizácií občianskej spoločnosti primeraným, udržateľným a transparentným financovaním; naliehavo vyzýva Komisiu, aby zabezpečila úplné vykonávanie stratégie a systematicky monitorovala situáciu občianskeho priestoru vo svojich správach o právnom štáte;

84. vyjadruje hlboké znepokojenie nad naďalej sa zmenšujúcim občianskym priestorom a rastúcim prenasledovaním OOS a obhajcov ľudských práv v EÚ pôsobiacich najmä v oblasti boja proti rasizmu, klimatickej spravodlivosti, práv LGBTIQ+ osôb, práv žien a migrácie; konštatuje, že tieto skupiny čelia rôznym hrozbám vrátane právnych a finančných obmedzení, pozastavenia financovania, očierňujúcich kampaní, zastrašovania a kriminalizácie; vyjadruje poľutovanie nad tým, že obmedzovanie slobody zhromažďovania, prejavu a združovania často neúmerne postihuje špecifické skupiny alebo ciele;

85. zdôrazňuje, že právo na pokojné zhromažďovanie, sloboda združovania a prejavu a sloboda umenia a vedeckého bádania sú základné práva chránené medzinárodným právom a právom EÚ a sú nevyhnutné pre demokraciu; zdôrazňuje, že sloboda združovania, ktorú zaručuje článok 12 charty a článok 11 EDĽP, je základom demokratickej spoločnosti;

86. odsudzuje kriminalizáciu humanitárnych pracovníkov a aktivistov; nabáda členské štáty, aby zabezpečili, že humanitárna pomoc poskytovaná zraniteľným osobám nebude kriminalizovaná; pripomína, že právne predpisy EÚ musia byť v súlade s európskymi a medzinárodnými normami v oblasti ľudských práv, a vyzýva Komisiu a členské štáty, aby riešili situáciu v prípadoch nesúladu;

87. so znepokojením konštatuje, že viaceré členské štáty a kandidátske a

potenciálne kandidátske krajiny zaviedli neprimerané opatrenia voči humanitárnym pracovníkom a aktivistom; dôrazne odsudzuje využívanie zákonov o zahraničných agentoch, ktoré potláčajú odlišné názory, cielia na OOS a obmedzujú ich činnosť, čo má odstrašujúci účinok na občiansku spoločnosť a obhajcov ľudských práv; odsudzuje neprimerané opatrenia v niektorých členských štátoch proti pokojným demonštráciám vrátane preventívnych zákazov, používania nadmernej sily a zadržiavania demonštrantov so zastrašujúcimi účinkami; vyzýva členské štáty, aby sa zdržali neprimeraných právnych krokov proti tým, ktorí sa zúčastňujú na takýchto pokojných demonštráciách;

88. naliehavo vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zaručili, že sa bude môcť vykonávať právo na pokojné zhromažďovanie, aby sa zdržali navrhovania alebo vykonávania opatrení, ktoré by mohli mať zastrašujúci účinok na občiansky priestor, pričom so znepokojením konštatuje, že takéto pokusy boli zaznamenané v niekoľkých členských štátoch, a aby uľahčili zdravú diskusiu o akejkoľvek otázke verejného záujmu; odsudzuje všetky praktiky, ktoré majú zastrašujúci účinok na pokojné demonštrácie, ako je používanie nadmernej sily, sledovanie a súdne obťažovanie;

89. vyzýva Komisiu, aby v EÚ vytvorila mechanizmus rýchlej reakcie na podporu ohrozených OOS a obhajcov ľudských práv, ktorí chránia a presadzujú hodnoty EÚ; vyzýva Komisiu, aby vytvorila európsky index priestoru občianskej spoločnosti s cieľom monitorovať a každoročne podávať správy o prostredí, ktoré je priaznivé pre občiansku spoločnosť; ďalej vyzýva na transparentnosť financovania pre všetkých aktérov v registri transparentnosti EÚ;

90. naliehavo vyzýva členské štáty, aby vykonali odporúčanie Komisie (EÚ) 2022/758 týkajúce sa ochrany novinárov a obhajcov ľudských práv zapojených do verejnej účasti[52];

Štrukturálny rasizmus a diskriminácia

91. pripomína, že v zmluvách EÚ a v charte je zakotvený mandát a zodpovednosť EÚ bojovať proti diskriminácii a podporovať rovnaké zaobchádzanie so všetkými; vyzýva Komisiu, aby sa zaoberala nedostatkami v antidiskriminačnom rámci EÚ, a naliehavo žiada členské štáty, aby v plnej miere a správne uplatňovali existujúce antidiskriminačné právne predpisy EÚ;

92. víta rozhodnutie Komisie zrušiť stiahnutie navrhovanej horizontálnej

---

52 Odporúčanie Komisie (EÚ) 2022/758 z 27. apríla 2022 týkajúce sa ochrany novinárov a obhajcov ľudských práv pred zjavne neopodstatnenými a zneužívajúcimi súdnymi konaniami proti verejnej účasti („strategickými žalobami proti verejnej účasti“) (Ú. v. EÚ L 138, 17.5.2022, s. 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2022/758/oj).

antidiskriminačnej smernice; opakuje svoje výzvy na bezodkladné odblokovanie diskusií v Rade o tejto smernici a naliehavo vyzýva členské štáty, aby o tom uzavreli dohodu;

93. uznáva a odsudzuje existenciu štrukturálneho rasizmu v EÚ stimulovaného stereotypmi podporovanými verejnou diskusiou, čo vedie k diskriminácii menšín vo všetkých oblastiach ich života; je hlboko znepokojený individuálnymi, štrukturálnymi a inštitucionálnymi formami rasizmu a xenofóbie v EÚ a rastúcou diskrimináciou Arabov[53], Európanov tmavej pleti[54], ľudí ázijského pôvodu[55], Židov[56], moslimov[57] a Rómov[58]; naliehavo vyzýva členské štáty, aby bojovali proti diskriminácii na všetkých úrovniach;

94. zdôrazňuje potrebu bojovať proti všetkým formám diskriminácie pred zákonom; vyjadruje znepokojenie nad nedostatočným pokrokom a vykonávaním právnych predpisov v oblasti rovnosti a nediskriminácie v niektorých členských štátoch; vyjadruje poľutovanie nad tým, že napriek existujúcim právnym predpisom EÚ, ako je smernica 2000/78/ES o rovnakom zaobchádzaní[59], pretrvávajú nedostatky v právnom rámci, vo vykonávaní a presadzovaní, v dôsledku čoho obete nemajú primerané právne prostriedky nápravy; pripomína, že v právnych rámcoch členských štátov musí byť zakotvená zásada rovnakého zaobchádzania v ich právnych systémoch a musí sa zabezpečiť účinný prístup k spravodlivosti pre všetkých jednotlivcov; vyzýva Komisiu, aby v prípadoch nedodržania týchto zásad konala;

95. zdôrazňuje, že prístup k finančným prostriedkom EÚ by mal byť podmienený úplným dodržiavaním základných práv vrátane zásady nediskriminácie, a vyzýva na transparentné vyčleňovanie prostriedkov s cieľom zaručiť dlhodobú podporu OOS zameraných na ľudské práva a rovnosť;

96. naliehavo vyzýva členské štáty, najmä Maďarsko, aby preskúmali zákony alebo politiky, ktoré diskriminujú LGBTIQ+ osoby a dúhové

---

53 https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2017-eu-midis-ii-main-results_en.pdf.
54 https://fra.europa.eu/sk/publication/2026/antisemitism-overview.
55 https://fra.europa.eu/sk/publication/2024/being-muslim-eu.
56 https://fra.europa.eu/sk/publication/2025/roma-survey-2024.
57 https://infocuria.curia.europa.eu/tabs/document?source=document&text=&docid=300973&pageIndex=0&doclang=SK&mode=req&dir=&occ=first∂=1&cid=900537.
58 https://fra.europa.eu/sk/publication/2025/roma-survey-2024.
59 Smernica Rady 2000/78/ES z 27. novembra 2000, ktorá ustanovuje všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolaní (Ú. v. ES L 303, 2.12.2000, s. 16, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2000/78/oj).

rodiny; vyzýva Maďarsko, aby zabezpečilo, že vnútroštátne ústavné a legislatívne rámce sa nebudú môcť zneužívať na oslabovanie prednosti práva EÚ ani na stigmatizáciu menšín pod zámienkou tzv. národnej identity; dôrazne odsudzuje pokračujúce uplatňovanie tzv. zákona o ochrane detí v Maďarsku, ktorý predstavuje priamu diskrimináciu v rozpore s článkami 7, 11, 21 a 24 charty[60]; vyzýva Komisiu, aby urýchlene posúdila súlad maďarského zákona o ochrane miestnej identity s právom EÚ, najmä so smernicou o rasovej rovnosti a chartou;

97. vyzýva Komisiu, aby v prípade zistenia porušenia prijala všetky potrebné opatrenia vrátane začatia postupu v prípade nesplnenia povinnosti; vyzýva členské štáty, aby zabezpečili, že miestne politiky v oblasti bývania a pobytu budú plne v súlade so zásadami rovnosti a nediskriminácie a nebudú viesť k etnickej alebo sociálno-ekonomickej segregácii;

98. zdôrazňuje, že prednosť práva EÚ je základom fungovania Únie a dodržiavania zásad právneho štátu v členských štátoch, ku ktorému sa všetky členské štáty zaviazali pri pristúpení; naliehavo vyzýva všetky členské štáty, aby dodržiavali súčasnú judikatúru Súdneho dvora a ESĽP; vyzýva Komisiu, aby pozorne monitorovala, ako členské štáty vykonávajú rozsudky Súdneho dvora a ESĽP, s osobitným dôrazom na rozsudky týkajúce sa nediskriminácie, rodovej rovnosti a práv menšín;

99. vyzýva Komisiu, aby predložila nové ambiciózne stratégie a plány v oblasti rovnosti a boja proti rasizmu na nasledujúce roky, ktoré by mali zahŕňať aj odporúčania Európskeho parlamentu, s cieľom komplexne riešiť diskrimináciu vo všetkých oblastiach a sférach života; zdôrazňuje potrebu zabezpečiť komplexný a koordinovaný prístup vo všetkých existujúcich a budúcich stratégiách, rámcoch a akčných plánoch s cieľom maximalizovať synergie a zabezpečiť súdržnosť pri ich vykonávaní;

100. vyzýva všetky členské štáty, aby prijali a v plnej miere vykonávali národné akčné plány alebo stratégie proti rasizmu s ambicióznymi normami vrátane jasných cieľov, časových harmonogramov a rozpočtov; vyzýva Komisiu, aby v spolupráci s občianskou spoločnosťou zaistila mechanizmy pravidelného monitorovania;

101. zdôrazňuje, že so štátnymi príslušníkmi tretích krajín v EÚ sa musí zaobchádzať nediskriminačne; poukazuje na to, že štátni príslušníci tretích krajín majú právo požiadať o medzinárodnú ochranu podľa medzinárodného práva a práva EÚ, a to aj v súlade so zásadou

---

60 https://infocuria.curia.europa.eu/tabs/document?source=document&text=&docid=300973&pageIndex=0&doclang=SK&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=900537.

zákazu vyhostenia alebo vrátenia; vyzýva členské štáty, aby presadzovali zásady právneho štátu a základné práva zakotvené v charte a vykonávali právne predpisy prijaté spoluzákonodarcami; zdôrazňuje záväzný charakter rozhodnutí Súdneho dvora a EDĽP;

102. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zakázali vytváranie profilov na základe rasy a iné diskriminačné praktiky, a to aj na hraniciach, vyčlenili značné zdroje na iniciatívy založené na začleňovaní a právach a vytvorili nezávislé mechanizmy monitorovania, zodpovednosti a podávania sťažností; vyzýva Komisiu, aby zaviedla záväzné posúdenia vplyvu na ľudské práva a rovnosť s cieľom zabrániť algoritmickej diskriminácii; ďalej vyzýva Komisiu a členské štáty, aby sa zaoberali neprimeraným vystavením rasizovaných komunít znečisteniu, zhoršovaniu životného prostredia a rizikám súvisiacim s klímou;

103. vyzýva členské štáty, aby v súlade s parížskymi zásadami OSN zriadili vnútroštátne inštitúcie pre ľudské práva, zaručili ich nezávislosť a ich schopnosť účinne vykonávať svoje úlohy, a poskytli ochranné opatrenia proti politickému zasahovaniu;

104. vyzýva členské štáty, aby v plnej miere vykonávali smernicu (EÚ) 2024/1500[61] a smernicu (EÚ) 2024/1499[62], v ktorých sa stanovujú minimálne normy pre subjekty pre rovnaké zaobchádzanie; požaduje konkrétne opatrenia na zaručenie nezávislosti subjektov pre rovnaké zaobchádzanie a zabezpečenie ich účinnosti pri presadzovaní rovnosti; nabáda k podpore OOS pri vypracúvaní a šírení vzdelávacích iniciatív s cieľom podporovať rovnosť a pri zabezpečovaní širokého dosahu a prístupnosti;

105. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby prijali komplexné účinné opatrenia proti antisemitizmu, xenofóbii, rasizmu, mizogýnii, homofóbii, transfóbii a akejkoľvek inej forme predsudkov,

---

61 Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1500 zo 14. mája 2024 o normách pre subjekty pre rovnaké zaobchádzanie v oblasti rovnakého zaobchádzania so ženami a s mužmi a rovnosti príležitostí pre ženy a mužov v otázkach zamestnania a povolania a o zmene smerníc 2006/54/ES a 2010/41/EÚ (Ú. v. EÚ L, 2024/1500, 29.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1500/oj).

62 Smernica Rady (EÚ) 2024/1499 zo 7. mája 2024 o normách pre subjekty pre rovnaké zaobchádzanie v oblasti rovnakého zaobchádzania s osobami bez ohľadu na ich rasový alebo etnický pôvod, rovnakého zaobchádzania s osobami v otázkach zamestnania a povolania bez ohľadu na ich náboženské vyznanie alebo vieru, zdravotné postihnutie, vek alebo sexuálnu orientáciu, rovnakého zaobchádzania so ženami a mužmi v otázkach sociálneho zabezpečenia a pri prístupe k tovaru a službám a pri ich poskytovaní a o zmene smerníc 2000/43/ES a 2004/113/ES (Ú. v. EÚ L, 2024/1499, 29.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1499/oj).

neznášanlivosti, diskriminácii alebo trestným činom z nenávisti; ďalej žiada, aby sa na úrovni EÚ aj na vnútroštátnej úrovni trvalo vyvíjalo úsilie o monitorovanie, prevenciu a stíhanie trestných činov z nenávisti a o ochranu menšín;

106. so znepokojením berie na vedomie zistenia agentúry FRA, ktoré poukazujú na výrazný nárast antisemitizmu v celej Únii, a to aj na internete, na verejných miestach a v miestnych komunitách; zdôrazňuje, že mnohí židia uvádzajú prekážky pri otvorenom vyjadrovaní svojej identity a naďalej čelia obavám o bezpečnosť; naliehavo vyzýva Komisiu a členské štáty, aby posilnili mechanizmy prevencie, nahlasovania a podpory obetí, zrýchlili vykonávanie stratégie EÚ pre boj proti antisemitizmu a zabezpečili úplné presadzovanie práva EÚ a vnútroštátneho práva a v prípade potreby zlepšili vzdelávanie, zvyšovanie povedomia a bezpečnostné opatrenia; dôrazne odsudzuje rastúce úrovne antisemitizmu v celej EÚ;

107. je znepokojený tým, že niektoré politiky prijaté v niektorých členských štátoch viedli k diskriminácii určitých skupín vrátane tých, ktoré sú vymedzené rasou, farbou pleti, etnickým pôvodom, jazykom, náboženstvom, zdravotným postihnutím alebo sexuálnou orientáciou; odsudzuje, že medzi účinky takýchto politík patria diskriminačné právne postupy a postupy presadzovania práva, ako aj delegitimizácia – a v niektorých prípadoch kriminalizácia alebo pokus o kriminalizáciu – politických, náboženských a iných foriem diskusie; vyzýva členské štáty, aby sa zdržali takýchto praktík alebo prijímania politík a právnych predpisov, ktoré by mohli viesť k takýmto dôsledkom pre uvedené skupiny;

108. dôrazne odsudzuje akúkoľvek formu diskriminácie a nepriateľstva proti náboženským komunitám vrátane islamofóbie, ako aj všetky ostatné formy diskriminácie a rasizmu v celej EÚ vrátane násilia, zastrašovania, nenávistných prejavov a zobrazovania symbolov nenávisti na verejných miestach; vyzýva členské štáty a kandidátske krajiny, aby zabezpečili, že sa k príslušníkom všetkých menšín bude pristupovať pred zákonom rovnako;

109. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby sa zaoberali diskrimináciou a sociálnym vylúčením zraniteľných skupín vrátane Rómov a zabezpečili účinné vykonávanie strategického rámca EÚ pre rovnosť, začleňovanie a účasť Rómov; vyzýva členské štáty, aby vykonávali rozsudky ESĽP týkajúce sa práv Rómov, a vyzýva Komisiu, aby ich vykonávanie monitorovala;

110. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby bojovali proti diskriminácii osôb so zdravotným postihnutím a podporovali ich plné začlenenie a účasť v spoločnosti; ďalej vyzýva EÚ a členské štáty, aby sa riadili odporúčaniami UNCRPD s cieľom ukončiť diskrimináciu všetkých osôb so zdravotným postihnutím a zabezpečiť rovnaké uplatňovanie

základných práv a plnú účasť vo všetkých oblastiach spoločnosti[63];

111. odsudzuje všetky formy násilia a nátlaku voči osobám so zdravotným postihnutím, najmä nútenú sterilizáciu, ktorá predstavuje závažné porušenie ľudskej dôstojnosti a telesnej integrity; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby kriminalizovali nútenú sterilizáciu na základe zdravotného postihnutia alebo spôsobilosti na právne úkony bez výnimky a aby poskytli obetiam odškodnenie; vyzýva na vypracovanie akčného plánu EÚ pre rovnosť a prierezovosť; naliehavo vyzýva na uznanie a začlenenie národných posunkových jazykov ako súčasti jazykovej rozmanitosti EÚ;

112. vyzýva na posilnenie platformy EÚ pre oblasť zdravotného postihnutia ako stáleho participatívneho mechanizmu pre politický dialóg s organizáciami osôb so zdravotným postihnutím; žiada, aby Komisia zachovala transparentný rámec monitorovania Stratégie EÚ v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030 vrátane každoročného podávania verejných správ a zmysluplného zapojenia občianskej spoločnosti; zdôrazňuje, že inštitúcie EÚ musia ísť príkladom a zabezpečiť prístupnosť, inkluzívny nábor a výrazné zvýšenie počtu zamestnancov so zdravotným postihnutím v rámci správy EÚ; podporuje vykonávanie akčného plánu pre oblasť zdravotného postihnutia v rámci vonkajšej činnosti EÚ, ktorým sa zabezpečí, aby rozvojové a humanitárne programy EÚ v plnej miere integrovali práva osôb so zdravotným postihnutím v súlade s článkom 32 UNCRPD;

Ochrana sociálnych a hospodárskych práv a riešenie vplyvov na životné prostredie

113. vyzýva Komisiu, aby zabezpečila, že finančné prostriedky EÚ určené na podporu sociálneho začlenenia a zlepšenie životnej úrovne vrátane prístupu k cenovo dostupnému bývaniu, ku kvalitnému vzdelávaniu, k sociálnemu zabezpečeniu a zdravotnej starostlivosti sa budú využívať efektívne a transparentne; vyjadruje znepokojenie nad nedávnymi prípadmi zneužitia finančných prostriedkov;

114. naliehavo vyzýva Komisiu, aby posilnila monitorovanie, audit a priame zapojenie komunít s cieľom zaručiť, že každé euro sa dostane k príjemcom, ktorým je určené, a prispeje ku skutočnému zlepšeniu životných podmienok znevýhodnených a marginalizovaných skupín vrátane etnických menšín a ľudí postihnutých zelenou a digitálnou transformáciou; vyzýva členské štáty, aby zabezpečili dodržiavanie Európskej sociálnej charty a Európskeho piliera sociálnych práv; vyzýva Komisiu, aby pozorne monitorovala ich vykonávanie a prijala opatrenia v prípadoch ich nedostatočného

---

63 https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRPD%2FC%2FEUR%2FCO%2F2-3&Lang=en.

vykonávania;

115. vyjadruje znepokojenie nad tým, že s bývaním sa zaobchádza ako s komoditou; vyzýva na zlepšenie prístupu k sociálnemu a cenovo dostupnému bývaniu a na prijatie dlhodobých stratégií v oblasti bývania založených na právach, ktoré sa zameriavajú aj na prevenciu bezdomovectva; naliehavo vyzýva Komisiu, aby zabezpečila, že v nadchádzajúcom akčnom pláne EÚ pre cenovo dostupné bývanie sa bude uprednostňovať prístupnosť, cenová dostupnosť a energetická efektívnosť, a aby zvážila vytvorenie osobitného fondu;

116. zdôrazňuje význam zabezpečenia prístupu k spravodlivosti, transparentnosti a účasti na záležitostiach životného prostredia; žiada, aby sa opatrenia na dosiahnutie vysokej úrovne ochrany životného prostredia a zlepšenie kvality životného prostredia, ktoré sú zakotvené v článku 37 charty, začlenili do politík Únie; opakuje svoju výzvu, aby sa právo na zdravé životné prostredie uznalo v charte; naliehavo vyzýva EÚ a členské štáty, aby prijali okamžité opatrenia na boj proti zmene klímy; opakuje svoju výzvu Komisii, aby rozšírila mandát Európskej prokuratúry o trestné činy proti životnému prostrediu;

117. pripomína, že chudoba predstavuje porušenie ľudskej dôstojnosti a ohrozuje úplné uplatňovanie základných práv, ktoré sú uznané v charte a článku 9 ZFEÚ; zdôrazňuje, že boj proti chudobe musí byť preto ústrednou prioritou EÚ a všetkých členských štátov; vyzýva na začlenenie cieľov súvisiacich s odstránením chudoby do relevantných hospodárskych, sociálnych a environmentálnych politík EÚ prostredníctvom prístupu uplatňujúceho hľadisko rodovej rovnosti v súlade s Európskym pilierom sociálnych práv a cieľmi udržateľného rozvoja OSN (cieľ udržateľného rozvoja č. 1); vyzýva Komisiu, aby v nasledujúcom strategickom cykle EÚ zakotvila odstránenie chudoby ako horizontálny cieľ a aby zaviedla jasné mechanizmy riadenia a monitorovania;

118. opätovne pripomína, že prístup k primeranému príjmu je predpokladom dôstojného života; konštatuje, že v nadväznosti na návrh Komisie týkajúci sa odporúčania Rady o primeranom minimálnom príjme na zabezpečenie aktívneho začlenenia, by smernica EÚ o primeranom minimálnom príjme mohla prispieť k cieľu znížiť chudobu do roku 2030 aspoň o polovicu vo všetkých členských štátoch;

119. vyzýva Komisiu, aby vypracovala európsku stratégiu boja proti chudobe s cieľom odstrániť chudobu do roku 2035 vrátane merateľných priebežných cieľov; naliehavo vyzýva Komisiu, aby vytvorila pracovnú skupinu EÚ pre boj proti chudobe s cieľom monitorovať vykonávanie a koordináciu nadchádzajúcej stratégie EÚ v oblasti boja proti chudobe a sledovať viacrozmernú chudobu a nerovnosť v členských štátoch; vyzýva na štruktúrovanú účasť osôb

žijúcich v chudobe a ich zastupujúcich organizácií;

120. zdôrazňuje, že chudoba sa prelína s rodom, vekom, zdravotným postihnutím, etnickým pôvodom, migračným statusom a znevýhodnením vidieka alebo regiónov; požaduje cielené opatrenia na boj proti chudobe; zdôrazňuje, že boj proti prierezovej chudobe si vyžaduje kombináciu opatrení vrátane antidiskriminačných politík, kvalitného zamestnania, cenovo dostupných služieb a opatrení na zlepšenie zamestnateľnosti;

121. uznáva, že zmysluplná účasť osôb žijúcich v chudobe má zásadný význam pre demokratickú legitimitu a účinnosť politík v oblasti boja proti chudobe; vyzýva na vytvorenie stálych štruktúr dialógu na úrovni EÚ aj na vnútroštátnej úrovni s OOS a sociálnymi partnermi na zlepšenie sociálneho začlenenia;

Situácia po roku 2025

122. pripomína, že medzi základné piliere projektu EÚ patrí aj blaho ľudí, a domnieva sa, že bez ohľadu na geopolitické, bezpečnostné a sociálno-ekonomické výzvy EÚ nemôže ignorovať sociálny rozmer a rozmer základných práv, na ktorých bola vybudovaná; žiada, aby Komisia náležite zohľadnila blaho jednotlivcov vrátane najzraniteľnejších osôb vo všetkých existujúcich a nadchádzajúcich politikách EÚ a zahrnula potravinovú a zdravotnú bezpečnosť do svojho programu politickej bezpečnosti;

°

° °

123. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie Rade, Komisii a vládam a parlamentom členských štátov.